

**KAMPAGNE
AFSLØRER UDBREDT
HANDEL MED
MEDFORFATTERSKABER**

SIDE 8

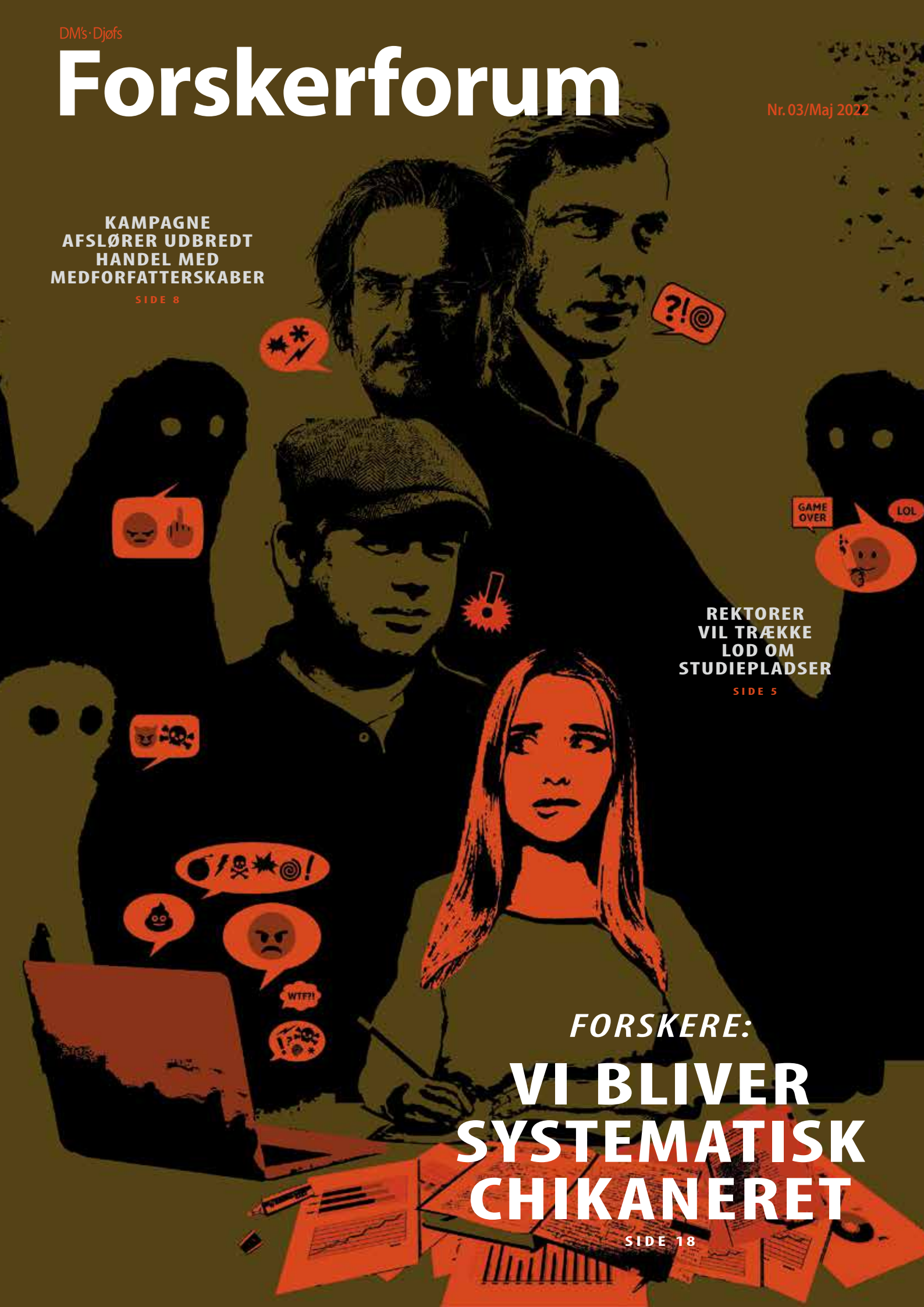
**REKTORER
VIL TRÆKKE
LOD OM
STUDIEPLADSER**

SIDE 5

FORSKERE:

**VI BLIVER
SYSTEMATISK
CHIKANERET**

SIDE 18

REKTORER VIL TRÆKKE LOD OM STUDIEPLADSER

Reformkommissionen foreslår national øvre adgangskvotient på 9 og herefter adgangsprøver, men to rektorer vil hellere trække lod om pladserne.

KAMPAGNE AFSLØRER RÅDDEN KULTUR – UDBREDT HANDEL MED MEDFORFATTERSKABER

Mere end 100 vidnesbyrd fra unge forskere fortæller om "gratis" medforfatterskaber, manglende kreditering og decideret tyveri. Og det ser ud til, at ledelserne systematisk ser gennem fingrene med det, fortæller kampagnens initiativtager.

FORSKERE: VI BLIVER SYSTEMATISK CHIKANERET

Flere forskere fortæller, at de oplever, hvad de kalder systematisk chikane fra højreorienterede debattører og politikere. De afviser anklagerne og siger, at de blot bruger deres ytringsfrihed.

STOR TILFREDSHED MED FORSKERFORUM

71 procent af Forskerforums læsere er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med bladet, viser læserundersøgelse.

Side 4

AFVISNING AF MEDFORFATTERSKAB BLEV TIL "SAMARBEJDSPROBLEM"

Det var en medvirkende årsag til, at han blev fyret, at han ville ikke ville dele gratis medforfatterskaber ud til seniorforskerne, fortæller tidligere ph.d.

Side 9

UKRAINSK FORSKER FLYGTET FRA PUTINS BOMBER

Alina Korobeinyk er den første af de ukrainske "forskerflygtninge" fra Ukraine, som AU har tilbudt et halvt års forskningsophold.

Side 10

AU TILBYDER FRISTED TIL KRIGSRAMTE UKRAINSKE FORSKERE

På få dage lykkedes det AIAS at stable et program på benene, der giver forskere i Ukraine mulighed for at slippe ud af krigen. Og pludselig var de faglige hensyn sekundære, når der skulle udvælges blandt de mange ansøgere.

Side 13

FORHENVÆRENDE DEKAN KRITISERER MANGLENDE RETSSIKKERHED VED LEKTORBEDØMMELSER

Det er et problem, at ansøgere ikke har mulighed for at klage over åbenlyse fejl i lektorbedømmelser, mener Lars Qvortrup, der har skrevet til Folketinget.

Side 14

MÅNEDENS FOTO: SMERTEN ER SMUK

Et billede af potentiel smerte – et netværk af nervebaner med grøntlysende antistoffer – kan være et vigtigt skridt til at hjælpe kemoterapi-patienter mod smertefulde bivirkninger.

Side 16

VIL TAGE BEHANDLINGEN AF KLAGER OM TVIVLSOM FORSKNINGSPRAKSIS FRA UNIVERSITETERNE

Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Nye Borgerlige vil tvinge regeringen til at oprette et nationalt forskningsnævn, der skal tage sig af alle klager om tvivlsom forskningspraksis og videnskabelig uredelighed.

Side 24

VIS DIN PH.D.: SKATTEJAGT EFTER KUNSTIGE LEVERCELLER

Isabella Nymann Westensee forsker i at skabe kunstige celler, der vil kunne have en lægende effekt ved leversygdomme.

Side 26

NAVNE

Udnævnelser, priser, bevillinger og dødsfald.

Side 28

BAGSIDE: TOTALT BIASED FORSKERLINGO

Hvem har tid til ordet "forudfattethed", når man kan sige "bias"? Det er kort, det er engelsk, det er smart. Men pas på.

BLAD 03/22 (351)

Medlemsblad for DM's universitetsansatte, DM's forskningsinstitutionsansatte, Djøfs universitets- og forskningsansatte under Djøf Offentlig. Løsaabonnemeter: IDA, Pharmadanmark, Psykologforeningen.

Bladets leder skrives af repræsentanter for universitets- og sektorforskningsafdelingerne i DM og Djøf. Bladets leder udtrykker fælles holdninger.

Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Ansvarshavende redaktør:
Troels Kølln (tko@dm.dk)

Redaktionelle medarbejdere:
Red. leder Claus Baggersgaard (cbl@dm.dk),
journalist Lasse Højsgaard (lah@dm.dk).

Øvrige henvendelser:
Sekretær Sidse Rølle Jakobsen (srj@dm.dk).

Redaktionens adresse:
Forskerforum, Peter Bangs Vej 30,
2000 Frederiksberg, telefon: 38 15 66 55.

Oplag: 8.200 eks.
Udkommer 7 gange i 2022.

Forasideillustration: Simon Bodh Nielsen, Llustra.

Øvrige adresser:
DM, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, tlf. 38 15 66 00.
Djøf, Gothersgade 133, PB 2126, 1015 Kbh. K, tlf. 33 95 97 00.

Grafisk produktion: OTW A/S.

Næste udgivelse: 24. juni 2022.

Af Caroline Adolphsen, formand for Sektorudvalget for universiteter og forskning i Djøf

#PLEASEDONTSTEALMYWORK

Om man har kunnet erfare i medierne og kan læse her i bladet, er der opstået en bevægelse blandt yngre forskere, der problematiserer det forhold, at en ældre kollega enten bruger den unge forskers data eller insisterer på at blive medforfatter på den unge forskers publikationer. Unge forskere uden fastansættelse, der står frem og siger fra over for et utilbørligt pres for at *dele ud* af deres viden eller forfatterskab til gavn for ældre, fastansatte kolleger.

Risikoen for misbrug er åbenlys – der kan være og er ofte et ulige magtforhold. Dette gælder ikke mindst, hvis den ældre forsker er forskningsleder, institutleder eller vejleder og derfor har stor indflydelse på, om den unge forskers ph.d.-afhandling bliver antaget, om postdocens bevilling forlænges, eller om der opslås et lektorat til adjunkt. Det er selvfølgelig helt og aldeles uacceptabelt, og jeg håber ikke, at vi ligesom med #metoo skal indlede diskussionen med et hav af bortforklaringer om tradition, kultur og egen skyld. Derimod bør vi stå sammen med de unge forskere og sikre dels en overholdelse af Vancouver-retningslinjerne, dels tydelige veje til hjælp og støtte på universiteterne.

Jeg var selv ph.d.-studerende lige fra eksamensbordet på samme universitet, hvor jeg havde været aktiv i studenterpolitik. Alligevel havde jeg ikke haft nogen anelse om, hvor jeg skulle gå hen, hvis jeg havde stået i en situation, hvor en ældre kollega havde insisteret på at være medforfatter på en artikel eller havde publiceret mine resultater

“

Det er selvfølgelig helt og aldeles uacceptabelt, og jeg håber ikke, at vi ligesom med #metoo skal indlede diskussionen med et hav af bortforklaringer om tradition, kultur og egen skyld.

om et emne, jeg havde udfoldet i min afhandling, inden den lå klar til bedømmelse. Vejene rundt i systemet er ikke åbenlyse. Der ligger således en vigtig informationsopgave hos universiteterne og en vigtig opgave i at tage de unges henvendelser alvorligt. En respektfuld og grundig behandling af et potentielt offer er på ingen måde i strid med en retfærdig behandling af en potentiel gerningsmand.

Man kan spørge sig selv, hvorfor den ældre forsker kan finde på at udnytte den yngres arbejde. Det er jo på ingen måde flot at smykke sig med lånte fjer! Spørgsmålet er imidlertid, om forklaringen ikke kun skal findes i den ældres forvænthed og privilegerede tilgang til den yngres arbejde, men også i incitamentsstrukturerne på universiteterne. Også som lektor eller professor arbejder man mange steder under et publiceringskrav, og

mange er desuden i et eller andet omfang afhængige af at hjemtage konkurrenceudsatte midler, der igen øger kravet om output.

Det er måske en forklaring, selvom det selvfølgelig ikke er en undskyldning, og mens vi venter på det politiske mirakel, at finansieringen på universitetsområdet lægges grundlæggende om, er vi nødt til at kigge på andre løsningsmuligheder og udfordre de allerede tilgængelige værktøjer.

Er Vancouver-retningslinjerne tilstrækkelige, eller har vi brug for flere nuancer? Bør vi opstille mere klare rammer for, hvornår man er forfatter, og hvornår man er en art underleverandør af viden, der kan takkes i en fodnote? Bør vi forlange af vores universiteter, at de er mere synlige og proaktive i deres understøttelse af yngre kolleger, der er kommet i klemme? Bør vi indføre en whistleblowerordning tilsvarende den allerede gældende for grænseoverskridende adfærd? Eller skal vi bare acceptere, at det ikke er sjovt at være nederst i fødekæden? Mit bud er, at vi bør fokusere på at give *credit where credit's due*, altså at fokusere på rammerne for forfatterskabet og gøre det så klart som muligt, hvornår den ældre forsker opfylder betingelserne for at blive medforfatter. Det er ikke givet, at løsningen vil være den samme på områder, hvor den enkelte forsker alene bag en lukket dør og sender tekst til feedback hos ældre kolleger, og områder, hvor al viden frembringes i et laboratorium. Det er sådan set også o.k., så længe vi er enige om, hvor grænserne går! ■

Forskerforum-læsere er tilfredse

71 procent af Forskerforums læsere er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med bladet, viser en læserundersøgelse. "Man synes, det er et vigtigt og væsentligt blad, der sætter vigtige spørgsmål på dagsordenen", konstaterer DM Universitets formand.

Tilfredshed med prioriteringer, en høj grad af troværdighed, fortsat ønske om trykt magasin og en kritisk uafhængig profil.

Sådan lyder de helt korte konklusioner af en række spørgsmål om bladet Forskerforum, som indgik i DM's tilfredshedsundersøgelse i februar 2022.

Svarene viser en generel tilfredshed med bladet, idet 44 procent er "tilfredse" og 27 procent "meget tilfredse" med Forskerforum. 8 og 4 procent svarede henholdsvis "utilfreds" og "meget utilfreds".

Resultatet glæder Brian Arly Jacobsen, formand for DM Universitet.

"Overordnet ser det rigtig godt ud. Og det er helt klart min fornemmelse, når jeg taler med kolleger og DM Universitets bestyrelse, at der er en stor tilfredshed med Forskerforum. Man synes, det er et vigtigt og væsentligt blad, der sætter vigtige spørgsmål på dagsordenen".

Langt de fleste af svarerne bruger Forskerforum flittigt. 50 procent angiver, at de læser eller skimmer samtlige udgivelser, og to tredjedele får læst mindst halvdelen af bladet.

Bladet skal afspejle forskningsidealer

Et markant signal fra læserne kommer i forbindelse med spørgsmålet, om det er vigtigt, at Forskerforum er kritisk uafhængigt og redigeres efter journalistiske principper. Her erklærer 67 procent sig "meget enige" og 20 procent "overvejende enige".

Brian Arly Jacobsen vurderer, at svarene her udtrykker de idealer, som læserne selv har i forhold til forskningsarbejdet.

"Jeg tror, det skal ses i lyset af

diskussionerne om forsknings- og ytringsfrihed. Uafhængighed er en kerneværdi for læserne, så det er vigtigt at holde fast i, at der ikke skal være skjulte eller slet skjulte dagsordener fra udgiverne. Man skal kunne stole på, at der er plads til historier, selv om de ikke nødvendigvis korresponderer med foreningens politiske holdninger", siger han.

Et andet markant signal handler om mediekanelen. 74 procent markerer, at man gerne vil læse Forskerforum på print. Tilsvarende vil 32 procent gerne læse nyhedsbrev og 21 procent nyheder på hjemmesiden (man kunne sætte mere end et kryds).

Papirglæde

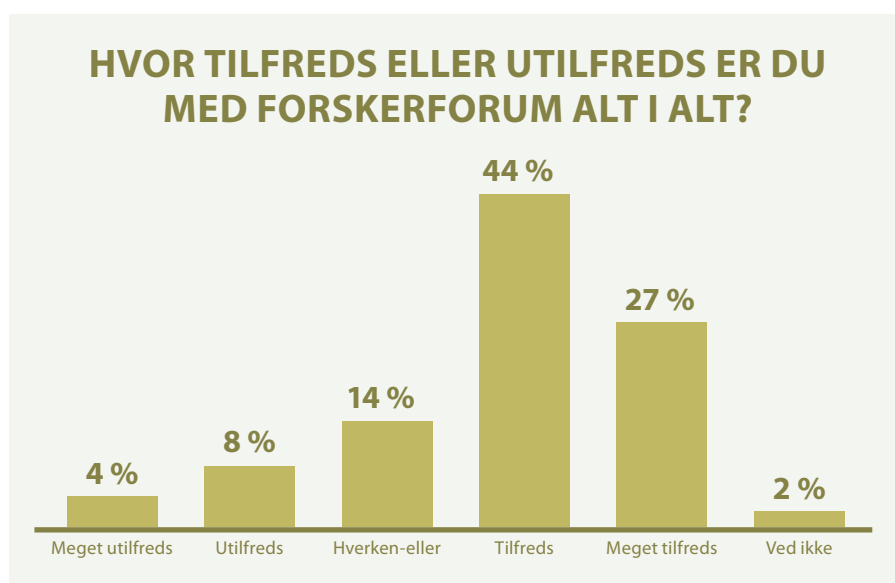
Det udtalte ønske om et trykt magasin går imidlertid imod en generel digitalisering på medieområdet, som også har

slået igennem i forhold til Forskerforum, der har skåret antallet af årlige magasiner fra 9 til 7 og lander på 6 næste år.

"På den ene side er der stor tilfredshed med at sidde med et trykt blad i hånden og læse det som et magasin. På den anden side tror jeg også, der er en vis grad af inert. Men når først folk får omstillet sig, bliver de også tilfredse med det. Digitaliseringen fremmer nogle ønsker, vi har om for eksempel at være til stede på sociale platforme, hvor man kan dele og diskutere artikler. Så den strategi mener jeg, man skal fastholde. Men det kan også godt være, vi skal fastholde, at der kommer en papirudgave i hvert fald i nogle år endnu", siger Brian Arly Jacobsen.

Sidste gang der blev gennemført læsertilfredshedsundersøgelse med Forskerforum, var i oktober 2007. Her var 65 procent af læserne "tilfredse" eller "meget tilfredse" med bladet. Tilfredsheden er altså steget med 6 procentpoint.

I den aktuelle undersøgelse deltog 43 procent af de adspurgte, i alt 270 respondenter. ■

De fleste er godt tilfredse med Forskerforum, viser DM's tilfredshedsundersøgelse fra februar 2022.

REKTORER VIL TRÆKKE LOD OM STUDIEPLADSER

Reformkommissionen foreslår national øvre adgangskvotient på 9 og herefter adgangsprøver. To rektorer vil hellere trække lod om pladserne, mens studielederne foretrækker det nuværende system.

Først begyndte Novo Nordisk Fonden at bruge lodtrækning til uddeling af forskningsmidler. Nu kan endnu et overraskende scenarie blive virkelighed: At studiepladser bliver tildelt efter lodtrækning.

I rapporten "Nye Reformveje 1" foreslår Reformkommissionen, der er nedsat af regeringen, at ændre optagelsessystemet til de videregående uddannelser, så ingen uddannelser må have en adgangskvotient højere end 9. Hvis man på uddannelsen er nødt til at sortere ansøgerfeltet yderligere, må man gøre det med en optagelsesprøve.

Formålet er at dæmpe et "usundt og uheldigt" karakterræs i gymnasiet samt en tendens til, at nogle ansøgere går efter uddannelser med høje adgangskvotienter.

Løsningen med optagelsesprøver er dog ikke uproblematisk. Flere frygter, at optagelsesprøver vil kræve et enormt ressourceforbrug. Dertil kommer den stress, der vil ligge på ansøgere, der skal forberede sig og måske gå til prøver flere steder i landet.

Der er dog en tredje løsning, der ikke nævnes i anbefalingerne, men som kommissionens formand, Nina Smith, selv peger på som en mulighed: lodtrækning om studiepladserne.

"Vi har drøftet lodtrækning meget. Vi tog det ud, fordi vi tænkte, at det ville være politisk dødfødt. Men skulle man vælge den løsning, ville jeg synes, det var helt fint", sagde Nina Smith ved et debatarrangement hos Altinget kort efter offentliggørelsen af "Nye Reformveje 1". De to øvrige paneldeltagere var

REFORMKOMMISSIONENS ØNSKE OM ET NYT OPTAGELSESSYSTEM KAN ENDE MED, AT LODTRÆKNING BLIVER EN MÅDE AT FORDELE STUDIEPLADSER PÅ.

Hanne Leth Andersen, rektor for RUC, og Inger Askehave, konstitueret rektor for CBS. Og begge rektorer er åbne over for brug af lodtrækning.

"Det kunne vi sagtens arbejde med. Jeg kan godt lide ideen om en lille test, men jeg kan også lide ideen om lodtrækning", sagde Inger Askehave.

Alt er uretfærdigt

På Twitter har flere universitetsfolk udtrykt sig positivt over for lodtrækning.

"Hvis vi trak lod blandt ansøgere med en karakter over 9, kunne jeg godt overtales til at synes, at det var en god ide. Hvis vi indfører fagspecifikke test, så er jeg klart imod (så flytter vi bare stressmomentet)", tweetede Rasmus Bjørk, der er professor på DTU.

Samme holdning kom fra hans DTU-kollega Maja Horst, der også er formand for Danmarks Frie Forskningsfond. Hun mener, lodtrækning vil være "mere retfærdigt i forhold til social mobilitet".

Lodtrækning har den fordel, siger Hanne Leth Andersen, at der ikke er nogle sociale skævheder.

"Det, vi ikke skal gøre, er at bruge samtaler og motiverede ansøgninger, for vi ved, at det har en social bias. Det er dem med veluddannede forældre typisk gode til, og måske får de også lidt hjælp, ligesom de måske også har fået hjælp til at opnå et højt gennemsnit. Argumentet mod lodtrækning er, at det er uretfærdigt. Men det er rigtig svært at finde en metode, der ikke er det", siger hun.

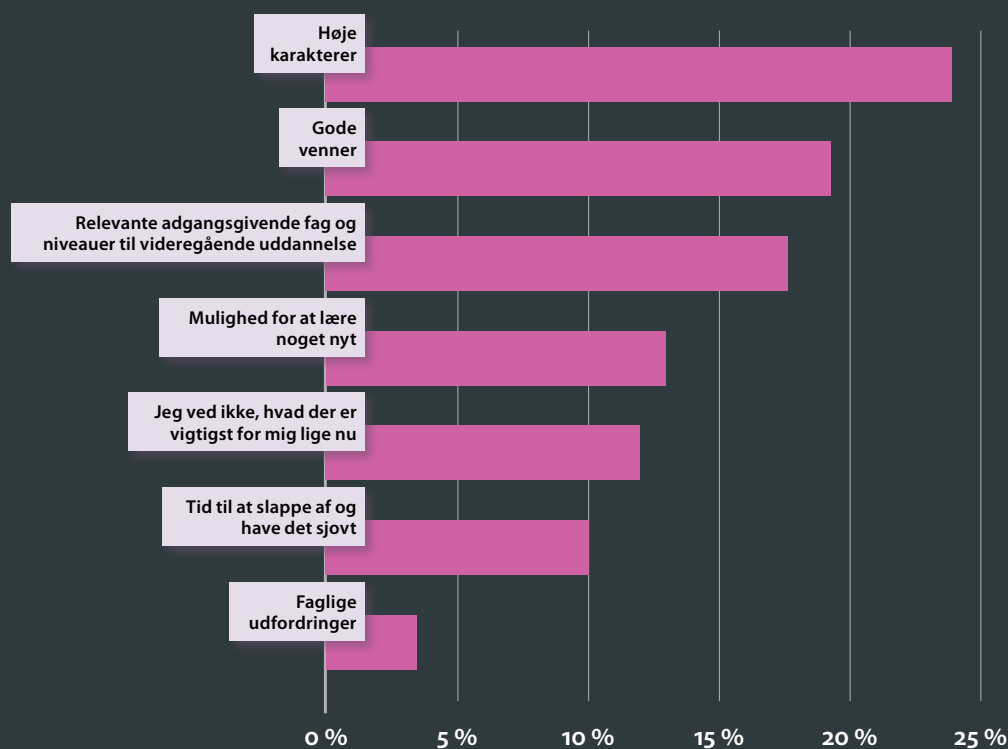
Det giver især mening at trække lod, når der er relativt små forskelle på ansøgernes gennemsnit, mener Hanne Leth Andersen. Lodtrækningen skal i givet fald ske på baggrund af en grovsortering, hvor for eksempel karakterer fra relevante fag kan være en faktor.

"Hvis man fordeles optaget ud på flere elementer, så er der en chance for, at det bliver mere retfærdigt. Lige nu er det alene gennemsnittet. Men enkeltkarakterer kunne også få betydning, og når man så er nede i marginalerne, kan man bruge lodtrækning".

Høj kvotient giver højt niveau

Tanken om at gå væk fra det nuværende optagelsessystem vækker ikke begejstring →

Høje karakterer er det vigtigste for gymnasieelever, hvorimod interessen for faglige udfordringer ikke er noget, der trænger sig på.

Kilde: Evaluering af optagelsessystemet til de videregående uddannelser, Forsknings- og Uddannelsesministeriet, september 2020.

hos de studieledere, Forskerforum har talt med. På uddannelsen molekylær biomedicin på KU har den høje adgangskvotient skabt et højt fagligt niveau, fortæller lektor og studieleder Jacob B. Hansen.

“De, der kommer ind, er supergode til at lære. De er alle meget velforberedte, og det er en kultur, de har med fra deres adgangsgivende uddannelse. Når alle er forberedte, så kan man undervise på højere niveau”, siger han.

Han vurderer, at man ikke ville kunne opretholde samme niveau i undervisningen, hvis årgangen havde mange studerende med et snit på 9. I 2021 var adgangskvotienten 10,6.

“Man er også dygtig, når man har fået 9, men har man fået 11, er man måske lidt hurtigere til at lære. Så mit bud er, at vi skulle sætte niveauet lidt ned”, siger han.

Hvis der skal indføres en metode til at udvælge blandt ansøgere med mere end 9 i snit, vurderer Jacob B. Hansen, at det bliver en model svarende til KU's standard for kvote 2-optag.

“Hvordan forestiller kommissionen sig, at en fagspecifik test skal se ud? Vi kan jo ikke teste i fagfagligt indhold for

uddannelsen, for det har de ikke forudsætninger for. Så det kommer til at minde meget om det, vi gør i forvejen. Det bruger vi allerede meget tid på, så det vil være ressourcekrævende”.

En lodtrækning er i hans øjne den dårligste løsning.

“Ideen må være, at de gerne vil sikre, at de mest motiverede kommer ind, og det gør en lodtrækning ikke. Men hvis vi ender med at skulle bruge uoverkommeligt meget tid på test, så vil jeg ikke totalt udelukke det”, siger Jacob B. Hansen.

Indvending: Lodtrækning opleves som uretfærdigt

På dyrlægeuddannelsen på KU sker halvdelen af optaget via kvote 2. Her er man således mere vant til, at det ikke kun er karaktersnittet, der giver adgang. Til gengæld er kvote 1-kvotienten høj – 10,3 i 2021.

Fagligt mærker man ikke stor forskel på de to grupper, fortæller professor og studieleder Charlotte Bjørnvad.

“Vi kan se på statistikken, at gennemførelsesprocenten er ret ens, men at kvote 2'erne er lidt længere tid om at gøre sig færdige. Jeg tror, det handler

om, at de er lidt ældre og bruger tid på nogle andre ting”, siger hun.

Charlotte Bjørnvad vurderer ikke, at det store kvote 2-optag trækker det faglige niveau ned, og det vil det heller ikke gøre, hvis man indførte en maksimumkvotient på 9. Til gengæld er hun ikke sikker på, at det er en god løsning for ansøgerne.

“Det giver jo også en vis sikkerhed, at man ved, at man kan komme ind på sit drømmestudium gennem hårdt arbejde. Kommissionens forslag vil gøre det mere uoverskueligt, om man kommer ind eller ej. Dertil kommer så, at det bliver et dyrere optagelsessystem, og hvis det er penge, der går fra undervisningen, er vi heller ikke tjent med det”, siger Charlotte Bjørnvad.

Hun er ikke selv afvisende over for at bruge lodtrækning. Til gengæld tror hun, at ansøgerne vil opleve det som en uretfærdig løsning.

“Jeg tror, der vil være meget modstand fra de studerendes side. For der vil være en følelse af, at man ikke på nogen måde selv kan sikre sig at komme ind på sin drømmeuddannelse. På den måde tror jeg, man tager meget af motivationen fra dem”.

Stressende for ansøgerne

Lektor Mimi Yung Mehlsen er studieleder på psykologistudiet på AU, som også er en af landets mest eftertragtede uddannelser. Hvis det står til hende, skal der ikke laves op på optagelsessystemet.

“Dybest set er vi bare rigtig glade for de studerende, vi får ind i dag. De gør det godt, og de bliver dygtige psykologer. Det er ikke, fordi jeg ikke kan se, at der er problemer i optagelsessystemet, men jeg har svært ved at se, at det kan blive bedre”, siger hun.

Det udtalte karakterfokus, som Reformkommissionen advarer imod, kan godt mærkes hos enkelte studerende. Men Mimi Yung Mehlsen vurderer ikke, at det har stor betydning.

“Man kan godt mærke, at det for nogle fylder meget, men i løbet af studietiden fylder det mindre og mindre”.

Ideen med fagspecifikke test er hun skeptisk over for af flere grunde.

“Vi har 1.200 ansøgere, og skal man køre dem igennem en form for prøve, skal vi bruge en masse underviserressourcer på noget, der ikke kommer de studerende til gode. Jeg tror samtidig, at det vil være enormt stressende at skulle op til de her optagelsesprøver. Mange af vores studerende søger ind på psykologi på flere forskellige universiteter, de skal så rundt i landet”, siger hun.

I så fald så Mimi Yung Mehlsen hellere en lodtrækning.

“Det er i hvert fald bedre end at skulle have 1.200 ind til en prøve. Men der skal laves en form for system. Det giver jo ikke mening at skubbe nogen ud, der har den uddannelse som sit førstevalg, til fordel for nogen, der har den som fjerdevalg”.

Fagfokus tilbage

Hanne Leth Andersen forstår godt, at studielederne på de eftertragtede uddannelser er glade for deres dygtige studerende. Men hun er enig med Reformkommissionen i, at man bør nedtone det skarpe fokus, der er på karakterer.

“Studerende, der har fået 11 i snit, er rigtig gode til at finde ud af, hvad man skal gøre for at klare sig godt. Det vil jeg aldrig tale ned. Men systemet kommer til at fremme den særlige adfærd, selv om der er andre former for adfærd, der også er vigtige”.

Hun mener, der først og fremmest ligger en opgave i at erstatte karakterfokus i gymnasiet med et fagligt fokus.

“Det med at nogle knokler i gymnasiet, fordi de gerne vil ind på medicin eller international business, er en smuk historie. Men der er også mange, der knokler, fordi de ikke ved, hvad de vil, og så er det rart at have et godt snit, så man kan vælge frit. Vi kommer systematisk til at lære eleverne, at målet med at gå i gymnasiet er at få det højeste mulige snit i stedet for at kunne fordybe sig i nogle fag og blive afklaret med, hvad man brænder for. Det handler om studievejledning, men det ligger også i det faglige, hvis det bliver sluppet en smule fri af den spændetrøje, som ønsket om høje karakterer i alle fag kan være”.

Politisk interesse

Optagelsessystemet har i flere omgange inden for de senere år været et politisk tema. Det blev taget op af Kvalitetsudvalget i 2015, og i september 2020 udgav Uddannelses- og Forskningsministeriet en evalueringsrapport om optagelsessystemet. Hanne Leth Andersen sad dengang i referencegruppen som repræsentant for Danske Universiteter.

Universiteterne har haft varierende holdninger til, om der skal holdes fast i det nuværende optagelsessystem. Men Hanne Leth Andersen anser det som realistisk, at der kommer til at ske ændringer inden for de kommende år.

“Vi er meget optagede af spørgsmålet i Danske Universiteter, og vi ser generelt positivt på det, kommissionen har lagt frem. Den vil gerne have, at aktørerne selv spiller ind – både hvad en generel adgangskvotient skal være, og hvordan vi bliver bedre til at vejlede om uddannelsesvalg. Så nu skal vi undersøge det nærmere og komme med nogle bud”, siger hun.

Også på Christiansborg er der interesse for en justering af optagelsessystemet. SF ser gerne “et system med mere ro på”, siger uddannelsesordfører Astrid Carøe. Både Venstre og Det Konservative Folkeparti kalder anbefalingen for “spændende”, og også Liberal Alliance er åbne ifølge DR.

Uddannelses- og forskningsminister Jesper Petersen slår fast, at det er Reformkommissionens og ikke regeringens udspil, men tilføjer, at “det er helt rigtigt, at vi får en diskussion af optagelsessystemet, og om der er kommet et usundt karakterpres”. ■

REFORMKOMMISSION VIL INDFØRE ETÅRIGE KANDIDATUDDANNELSER

6. april offentliggjorde Reformkommissionen de første af en længere række anbefalinger, der skal “ruste Danmark til fremtiden”. Her er de vigtigste anbefalinger for videregående uddannelser:

1. ETÅRIGE KANDIDATUDDANNELSER

35 procent af kandidatuddannelserne skal omlægges til at vare et år og have bredere fokus på arbejdsmarkedet. I stedet for speciale afsluttes med opgave på 15 ECTS-point. Dertil skal der åbnes for flere erhvervs-kandidatuddannelser på deltid.

2. SU PÅ KANDIDATUDDANNELSER SKAL OMLÆGGES TIL LÅN

Kandidatuddannede kan se frem til høje indkomster og kan klare sig med lån, lyder argumentet. Provenuet skal geninvesteres i uddannelseskvalitet.

3. HØJERE UDDANNELSESTAXAMETRE

Bespørelserne fra forkortede kandidatuddannelser og SU-omlægning skal investeres i bedre uddannelseskvalitet med 30 procent højere taxameter til de nye etårige kandidatuddannelser og 50 procent højere til erhvervs-kandidatuddannelser.

4. GRATIS VIDEREGÅENDE VOKSEN- OG EFTERUDDANNELSE

Som bachelor eller etårig kandidat skal man til enhver tid gratis kunne vende tilbage til studierne – udgiften skal bæres af taxameterløft.

5. OMLÆGNING AF OPTAGELSESSYSTEM TIL VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Der indføres loft på grænsekvotienterne på 9 på videregående uddannelser. Ansøgere over dette loft udvælges på baggrund af fagspecifikke test.

6. AFSKAFFELSE AF RETSKRAVET TIL KANDIDATUDDANNELSE

Et nyt KOT-inspireret optagelsessystem skal koordinere ansøgningen til kandidatuddannelser.

Reformkommissionen blev nedsat af regeringen i efteråret 2020 for at foreslå reformer, der tager hånd om “komplekse samfundsudfordringer”. Kommissionen koncentrerer sig om tre emner: bedre uddannelse for alle, flere i job og flere og bedre job.

Kampagne afslører rådden kultur – udbredt handel med medfatterskaber

Mere end 100 vidnesbyrd fra unge forskere fortæller om “gratis” medfatterskaber, manglende kreditering og decideret tyveri. Og det ser ud til, at ledelserne systematisk ser gennem fingrene med det, fortæller kampagnens initiativtager.

// I det ene tilfælde havde vedkommende ikke engang læst artiklen, inden den blev sendt til tidsskriftet, med den begrundelse at det havde hun ikke tid til, og at hun ikke havde noget at bidrage med”.

Sådan lyder det i en af 120 beretninger, der blandt andet beskriver, hvordan medfatterskaber uddeles til højre og venstre og ofte hen over hovedet på hovedforfatteren selv.

En medforfatter til en videnskabelig artikel skal ifølge Den danske kodeks for integritet i forskning have ydet et væsentligt bidrag til forskningen bag. Men de retningslinjer er der mange seniorforskere, der ikke lader sig tynde af. En indsamling af beretninger fra yngre forskere viser en lang række eksempler på, at de er blevet pålagt at inddrage forskere – og sågar hele forskningsgrupper – som medforfattere, selvom de ikke har bidraget til arbejdet.

Handel med medfatterskaber er en velintegreret del af den danske forskningskultur. Og det er tilsyneladende ikke noget, ledelserne forsøger at gribe ind over for.

“Det er slående, hvor mange historier der nævner, at den lokale ledelse har fået sagerne forelagt, men har valgt at lægge låg på og sige, at det kan man ikke gøre noget ved”.

Det fortæller Maria Toft, der har taget initiativ til kampagnen #please-dontstealmywork, som foregår i samarbejde med ph.d.-foreningen PAND.

Især på NAT og SUND

Kampagnen har til formål at blottlægge en kultur, hvor forskere uretmæssigt tager æren for andre kollegers arbejde. Som led i dette har man indsamlet

foreløbig 120 anonyme vidnesbyrd med eksempler på den kultur.

De fleste beretninger handler om medfatterskaber, men der er også en række eksempler på forskere, der ikke er blevet krediteret for deres arbejde, og i den helt grove kategori forskningsarbejde og idéer, der decideret er blevet stjålet og brugt af andre.

“Det er mindre slemme og meget slemme sager. Men vi ser en glidebane. Særligt på de naturvidenskabelige og sundhedsvidenskabelige fakulteter, hvor den her gæsteforfattermodel er helt institutionaliseret”, siger Maria Toft på baggrund af de indsamlede indberetninger.

Hun er ph.d.-studerende på Institut for Statskundskab på KU, og motivationen til at starte kampagnen var hendes egne oplevelser. Først da den videnskabelige projektleder begyndte at skrive en artikel på baggrund af hendes arbejde, mens hun var på barsel, og efterfølgende

“Vi stikker til de fastgroede magtstrukturer, hvor man kan blive fyret for at sige fra. Derfor er det vigtigt at få så mange med som muligt”, siger Maria Toft, der har startet kampagnen #please-dontstealmywork.

da hendes vejleder forlangte medfatterskab på to af hendes artikler. Et forløb, hun for nylig fortalte om i Universitetsavisen. Her henviser begge professorer til, at der var tale om fælles arbejde, og at det er kutyme at være “generøs”.

“Jeg vidste, at hvis jeg gik ud med mine sager, kunne jeg ændre en kultur. Også selv om jeg ville risikere latterliggørelse, modarbejdelse og sågar en fyring. Men jeg ville ikke kunne se mig selv i øjnene, hvis jeg bare lod det ligge. For det er ikke bare et problem for forskerne, det er et samfundsproblem”, siger hun.

Beviser systematisk kultur

At hun selv gik til offentligheden med sin historie, var første trin i det, hun

AFVISNING AF MEDFORFATTERSKAB BLEV TIL "SAMARBEJDSPROBLEM"

Troels ville ikke dele gratis medforfatterskaber ud til seniorforskerne. Det gav ham problemer og var i sidste ende medvirkende til, at han blev fyret.

Hvis ikke medvejlederens chef opfyldte Vancouver-kravene til at komme med som medforfatter på hans artikel, så var det Troels' (navnet er ændret af redaktionen) opgave at sørge for, at det så sådan ud.

Så klar var beskeden, da han besværede sig over at skulle tage en person på som medforfatter, som absolut intet havde haft med forskningsarbejdet at gøre.

Medforfatterskaber er hård valuta i magtstrukturen på universitetet. Og hvis man ikke spiller med på de uskrevne regler, bringer man sig selv i problemer. Det er Troels' oplevelse efter et mislykket ph.d.-forløb, hvor netop en strid om medforfatterskaber var en af grundene til, at det gik galt.

Det var ved et møde med en medvejleder, at Troels pludselig får præsenteret et noget uventet krav om medforfatterskab.

"Hun fortæller mig, at hun skal være medforfatter på den artikel, jeg og mine specialestuderende arbejder på, men også hendes chef, som er overlæge på den hospitalsafdeling, hun er tilknyttet.

Jeg siger så, at det er jeg ikke så glad for. I så fald skal chefen jo opfylde Vancouver-reglerne. Og hun svarer mig: Så må du sørge for, at hun opfylder dem", fortæller Troels til Forskerforum.

Hans indtryk var, at medvejlederen simpelthen skulle bruge medforfatterskabet på hans artikel til at købe sig velvilje hos sin egen chef.

Kunne ikke acceptere "handlen"

Men det var ikke den eneste gang, at Troels' tilbageholdenhed omkring medforfatterskaber gjorde ham upopulær. Ved en anden lejlighed udførte han på sin vejleders foranledning et stykke analysearbejde for nogle forskere på et andet universitet. Da de efterfølgende aftalte Troels' medforfatterskab, spurgte forskerne, om hans vejleder også skulle være medforfatter.

"Det syntes jeg ikke, han skulle. Vi havde ikke aftalt det, og han havde ikke lavet noget arbejde omkring analyserne. Men da jeg senere fik en skriftlig advarsel for samarbejdsvanskeligheder, blev det brugt som et eksempel, at jeg havde modsat mig min vejleders

medforfatterskab, selv om jeg havde analyseret prøverne i hans laboratorium".

Troels' ph.d.-ansættelse var et gennemgående dårligt forløb, der endte med, at han bad om en ny vejleder, men i stedet blev fyret. Der var flere grunde til problemerne, men "handlen" med medforfatterskaber var en uskreven regel, han havde meget svært ved at indordne sig.

Helt symptomatisk skulle han komme til at mærke de regler en sidst gang efter sin fyring, da han blev strøget som medforfatter på en artikel skrevet af en specialestuderende, som han havde arbejdet tæt sammen med.

Troels er ikke den tidligere ph.d.-studerendes rigtige navn, da han af hensyn til sine fremtidige karrieremuligheder ønsker at være anonym. Af samme grund nævner vi ikke navne på de implicerede forskere og institutioner. Forskerforum har fået bekræftet ovenstående af anden kilde med nært kendskab til sagen.

KRAV TIL FORFATTERSKAB

Ifølge Den danske kodeks for integritet i forskning, som bygger på Vancouver-retningslinjerne, skal følgende fire kriterier være opfyldt, for at man kan regnes som medforfatter:

- Væsentlige bidrag til idé bag eller design af arbejdet eller til tilvejebringelsen, analysen eller fortolkningen af data til arbejdet og
- udformning af arbejdet eller kritisk revidering i forbindelse med betydningsfuldt intellektuelt indhold og
- endelig godkendelse af den version, der skal publiceres, og
- aftale om at være ansvarlig for alle aspekter af det udførte arbejde ved at sikre, at spørgsmål i relation til præcisionen eller integriteten af enhver del af arbejdet bliver tilstrækkeligt undersøgt og løst.

kalder en tretrinsraket. Historien skulle skabe opmærksomhed om kampagnen og føre til indsamlede vidnesbyrd, som er andet trin. At der er kommet foreløbig 120, er vigtigt, fordi det viser, at det ikke bare handler om enkelte isolerede tilfælde.

"Man kan nemt affeje det her som nogle få brodne kar. Men nu viser vi, at det er en systematisk kultur, der går på tværs af universiteter og fagområder. Vi stikker til de fastgroede magtstrukturer, hvor man kan blive fyret for at sige fra. Derfor er det vigtigt at få så mange med som muligt".

I raketens sidste trin sigter Maria Toft højt. Hun mener nemlig, at det er de grundlæggende vilkår for forskningen, der skaber den dårlige kultur. Derfor forbereder hun og PAND et

åbent brev med titlen "Sæt forskningen fri", som man vil få 50 seniorforskere som medunderskrivere på. Blandt kravene i brevet er en undersøgelse af vilkårene for forskningsfrihed og en revision af universitetsloven og finansierungsstrukturen. Krav, der i øvrigt før er blevet stillet af Videnskabernes Selskab.

Er det ikke paradoksalt, at I her stiller jer side om side med seniorforskere, der måske selv er bærere af den dårlige kultur?

"Det er ikke et oprør mod alle seniorforskere. Det handler om, hvorfor systemet får folk til at agere sådan. Selvfølgelig har seniorforskerne, der selv har gjort det, kan se det absurde i systemet. Og vi ændrer ikke en fløjtende fis, hvis ikke vi står sammen", siger Maria Toft. ■

“DER LIGGER HELE TIDEN EN SKYGGE OG SPØRGSMÅLET:

Hvad sker der med mit land?”

Alina Korobeinyk kom til Danmark som den første af de “forskerflygtninge” fra Ukraine, som AU har tilbudt et halvt års forskningsophold. Fra den ene dag til den anden forsvandt forskningen ud af hendes liv, der blev reduceret til ét enkelt mål: overlevelse.

Den 24. februar var det ikke alarmklokken, der vækkede Alina Korobeinyk. Det var eksplosioner. Den første, der fandt sted ved 5-tiden, sov hun igen. Men den anden var så kraftig, at den satte gang i bilalarmerne nede på gaden. Og Alina Korobeinyk slog øjnene op til en forandret verden.

“Fra det øjeblik eksisterede mit normale liv ikke mere. Det var forsvundet.

Du kan sikkert huske, hvordan det var, da verden lukkede ned for Covid-pandemien. Men det var ingen ting ved siden af det her”, fortæller hun.

De første timer gik med at finde ud af, hvad der overhovedet foregik. Fra sine venner i forskellige chatrum fandt hun ud af, at Antonov-lufthavnen nord for Kyiv var blevet bombet, og at det måske var de brag, hun havde hørt. At Rusland havde gjort alvor af truslen

om en invasion, var på en måde ikke overraskende, men alligevel et chok, da det skete.

“Vi har jo været i krig i otte år. Men ingen forventede en så omfattende invasion og en katastrofe af det omfang. Vi var blevet truet med invasion mange gange fra Kreml. Senest med at det ville ske den 16. februar, men der skete ingenting. Så der var egentlig ikke nogen akut trussel i luften den dag”.

Hverdag med simple formål

Kyiv blev aldrig taget af russerne. Men i krigens første dage var truslen overhængende. Allerede efter et døgn var der russiske tropper i de nordlige forstæder. Fly- og missilangrebene kom med jævne mellemrum, og luftalarmen blev hurtigt en del af hverdagens lydbillede.

I knap en måned levede Alina Korobeinyk i den krigsramte by. Men i dag kan hun fortælle sin historie under fredelige forhold uden et bagtæppe af eksplosioner og luftsirener. Den 21. marts kom hun til Aarhus som første deltager i et særligt program, Aarhus Institute of Advanced Studies (AIAS) i al hast satte i gang med støtte fra AU's Forskningsfond, hvor 10-15 ukrainske forskere tildeles fellowships på 6-12 måneder.

Hun er kemisk fysiker og ansat som forsker ved Chuiko Institute of Surface Chemistry, som hører under National Academy of Sciences of Ukraine. Hun tog sin ph.d.-grad ved University of Brighton i materialekemi, og i dag forsker hun blandt andet inden for nanoteknologi.

Men da angrebet på Kyiv begyndte, lukkede universiteterne med det samme. Forskningen, som ellers har fyldt det meste af Alina Korobeinyks liv, blev på et øjeblik meget sekundært. Dagens gøremål blev reduceret til nogle basale behov: Sørg for mad og drikke, sørg for, at din familie er o.k., og dernæst: Prøv om du kan gøre noget nyttigt for byens forsvar.

“Som kvinde ville jeg ikke blive hvervet til forsvaret, kun i helt særlige situationer. Havde man særlige kompetencer, kunne man melde sig som frivillig, men der var mange, der meldte sig, så de fleste kom på ventelisten. Vi havde bloddonorcentre, som arbejdede i døgndrift. Jeg var selv på ventelisten for at give blod”.

Overlevelsens grundregler

Under interviewet, som foregår på AIAS i Universitetsparken, stopper Alina Korobeinyk pludselig og kigger sig rundt i de lyse rum, hvor der er åbent til kip, og kontorerne er adskilt af en lang glasvæg.

“Skal jeg fortælle dig, hvad krigen har gjort ved mig? Når jeg kommer ind i et rum, vurderer jeg helt instinktivt, hvor sikkert det er i forhold til et bombeangreb. Det her rum er ekstremt usikkert. Vi sidder direkte ved ydermuren, der kan kollapse ned over os. En anden ting er, at der er meget glas i rummet. Hvis bygningen bliver ramt, vil glasset splintres og glasskårene vil gennembore alt blødt materiale. Den mest almindelige dødsårsag i krig er forblødning”, fortæller hun.

At overleve krigen var med ét blevet det primære fokus for Kyivs indbyggere, og myndighederne igangsatte straks en informationskampagne på diverse kanaler med råd og vejledning om, hvordan man håndterer krigens konsekvenser.

“Folk var meget opsatte på at få den viden. Når først du forstår, at dit tidligere liv ikke længere eksisterer, så bliver det hele på en måde meget simpelt: Du

fokuserer på at redde dit liv, og du søger al information, der kan hjælpe dig med det”.

For tæt på kampene

Nogle af de første billeder, man fik fra Kyiv, viste lange køer af biler på vej ud af byen. For Alina Korobeinyk var det ikke et tema at tage af sted. Dels var det ikke ufarligt at forlade Kyiv, dels ville hendes familie ikke af sted – hendes forældre og en søster med mand. Særligt forældrene følte hun en forpligtelse til at blive og tage sig af.

Men samtidig var den evige angst for hendes egen sikkerhed en belastning. Alina Korobeinyks lejlighed lå i et område nord for Kyivs centrum, ikke så lang fra Irpin, som var genstand for voldsomme kampe. Og på et tidspunkt blev det simpelthen for meget.

“En dag var særlig hård. Den 10. marts, hvor der var en voldsom artillerikamp, fordi den ukrainske hær forsøgte at rydde Irpin. Man ved ikke, hvem der skyder, selv om du nogle gange kan høre på lyden, at hvis der kommer to brag, så er det antiluftskyts – først affyring, og så når målet rammes. Men min lejlighed lå så tæt på kampene, at jeg ikke længere følte mig sikker, når jeg var hjemme. Derfor besluttede jeg mig for at forlade den og flytte ind et sted, der lå tættere på centrum”.

Opslaget fra AIAS fik hun tilsendt af venner, der var blevet opmærksomme på det. Hendes forældre opfordrede hende til at komme væk, hvis hun kunne, og det samme gjorde hendes leder på instituttet.

“Han sagde åbent, at hvis jeg fik en chance for at komme et sted hen, hvor jeg kunne forske, skulle jeg tage af sted. Det ville være umuligt for mig at arbejde videre i Kyiv. I princippet kunne jeg måske have færdiggjort nogle artikler, som var i proces. Men i den situation er det bare ikke noget, du prioriterer”.

Hjælp overalt

Ansøgningsprocessen til fellowshippet på AIAS var formentlig den hurtigste videnskabelige ansættelse på et dansk universitet i nyere tid. Alina Korobeinyk sendte ansøgningen den 12. marts, og tre dage efter fik hun positivt svar. Det eneste, hun ville være sikker på, var, at hun reelt fik mulighed for at

“Når først du forstår, at dit tidligere liv ikke længere eksisterer, så bliver det hele på en måde meget simpelt”, siger Alina Korobeinyk.

“JEG ER HER FOR AT ARBEJDE.

DET BLIVER MIN MÅDE

AT FÅ TANKERNE VÆK FRA KRIGEN PÅ.”

forske, og da AIAS i telefonen lovede, at hun ville få faciliteter og blive tilknyttet en forskningsgruppe, sagde hun ja med det samme.

Vejen ud af Ukraine og til Danmark blev en lang og udmarvende rejse, der dog gik relativt smertefrit. Hun valgte at tage et af de daglige evakueringsstog, der kørte fra Kyiv til Lviv. På det tidspunkt var flygtningestrømmen aftaget meget, så toget var ikke overfyldt. Det var byen Lviv til gengæld, så hun valgte at tage videre med det samme med en bus til Warszawa. Herfra kunne hun tage tog til Tyskland og igen videre til Aarhus. Rejsen tog i alt 80 timer og var en hård omgang. Men samtidig var hun rørt over den opbakning og hjælpsomhed, hun stødte på i løbet af rejsen.

“Overalt både i Ukraine og uden for var der frivillige hjælpere. Der var mange i Polen og ret mange i Tyskland på de jernbanestationer, der er knudepunkter. De havde gule veste på og skilte, hvor der stod: Vi hjælper ukrainere, på både ukrainsk, russisk og engelsk. Så fik man varm mad, måske en sandwich til at tage med, hjælp med oversættelse og dokumenter – alt muligt”.

En smule normalitet

Også ankomsten i Aarhus blev en god oplevelse. Alina Korobeinyk havde på rejsen været i kontakt med en

koordinator på AIAS, som hentede hende på banegården. De første nætter boede hun privat hos en kollega på AIAS, der er fra Polen. Det var en god måde at lande på.

“Det var meget rart at være hos en familie. Og ukrainere og polakker har mange ting til fælles. Vi deler kulturhistorie, madtraditioner, og vi forstår også hinandens sprog”.

Da Forskerforum møder Alina Korobeinyk, har hun været i landet en god uges tid. Hun bor i en lejlighed, AIAS råder over, som ligger et kvarters gang fra kontorerne. Hun har fået en kontorplads, har haft de første forskergruppemøder og ser frem til, at hun får laboratorietid, så hun for alvor kan genoptage sit forskningsarbejde.

“Der er nogle ting i dit liv, som giver dig en følelse af normalitet. Og for mig er arbejdet sådan en ting. Men for folk, der er flygtet fra Ukraine, bliver det aldrig normalt. Min dag begynder og slutter med at tjekke, om mine forældre er o.k. og til dels mine venner. Folk omkring mig er meget rare og prøver at vise medfølelse. Og jeg smiler også til folk. Men der ligger hele tiden en skygge og spørgsmålet: Hvad sker der med mit land?” siger hun.

“Det er russernes krig”

I skrivende stund har mere end fire millioner mennesker forladt Ukraine,

og i det lys er Alina Korobeinyks historie ikke specielt spektakulær. Alligevel er det gribende at høre om og forestille sig, at ens tilværelse – det normale liv – på den måde kan styrte sammen fra den ene dag til den anden.

Hun virker meget rolig og fattet, og hun forklarer lidt undskyldende, at hun altså ikke er psykotisk, men at hun som videnskabsperson har en rationel, målrettet tilgang, som hun bevidst har brugt til at håndtere hele situationen. Samtidig lægger hun ikke skjul på, at hun lidt ser det som en mission for sit hjemland at fortælle om krigen ude i verden.

“Når jeg har snakket med folk her i Aarhus om krigen, siger flere: Det er jo Putins krig. Men nej, det er ikke Putins krig, det er russernes krig. 80 procent af russerne støtter invasionen i Ukraine. Min etik ville aldrig tillade mig at gøre de ting, som de gør”.

Men selv om krigen selvsagt fylder meget, så er det først og fremmest forskningen, det handler om, så længe hun er i Aarhus.

“Folk her har taget mig ind – forhåbentlig på grund af mine meritter – og det er ikke, for at jeg kan sidde og beklage mig over situationen i Ukraine. Jeg er her for at arbejde. Det bliver min måde at få tankerne væk fra krigen på. At være produktiv sammen med andre mennesker er den bedste terapi”. ■

AU tilbyder fristed til krigsramte ukrainske forskere

På få dage lykkedes det AIAS at stable et program på benene, der giver forskere i Ukraine mulighed for at slippe ud af krigen. Og pludselig var de faglige hensyn sekundære, når der skulle udvælges blandt de mange ansøgere.

Det var en lidt anderledes opgave, direktøren for Aarhus Institut for Advanced Studies (AIAS), Søren Rud Keiding, kom på, da han skulle vælge blandt forskere i Ukraine, der ønskede at slippe væk fra krigens rædsler og genoptage deres forskning på AU.

“Jeg har siddet i forskningsrådssystemet i ti år og sagt ja og nej til en masse mennesker. Der er det et spørgsmål om at fremme eller bremse en forskningskarriere. Men i den her situation har et ja og nej en helt anden konsekvens. Så det er med enormt stor ydmyghed, man prøver at finde ud af, hvordan man gør det her rigtigt”, fortæller han.

I en tid, hvor mange har spurgt sig selv, hvordan man kan gøre noget for at hjælpe det krigshærgede Ukraine, har AIAS fundet sin egen løsning, der handler om både at hjælpe mennesker ud af landet og at støtte og opretholde forskningen. Med en særbevilling på ti millioner kroner fra Aarhus Universitets Forskningsfond har AIAS oprettet særlige fellowships på 6-12 måneder, som kan søges af forskere i Ukraine.

Og for en sjælden gangs skyld var der meget kort fra ide til handling på det store universitet.

“Om torsdagen skrev jeg til rektor, at hvis AU skulle have lyst til at huse en gruppe forskere, der flygter fra krigen i Ukraine, så ville AIAS være et godt sted. Vi har jo tradition for at invitere udenlandske forskere, og vi er vant til at hjælpe folk med alt det, man har brug for, når man flytter til et nyt land. Og fredag eftermiddag fik vi pengene”, fortæller Søren Rud Keiding.

Når folks liv er i fare, er der ingen tid at spille. I opslaget blev der ikke stillet krav til omfattende dokumentation og motivering – blot en kort beskrivelse og et cv.

“Vi kigger på, om de har et behov for hjælp, fordi de er flygtet, eller deres institutioner er lukkede. Så ser vi på, om de kan tale engelsk, om de har tidligere international erfaring, om de publicerer internationalt, og om de kommer fra nogle af de bedre universiteter”.

Mænd kan ikke komme ud

I de første otte dage kom der 65 ansøgninger, og AIAS inviterede 18 forskere. Mange måtte dog alligevel sige nej tak. Flere mandlige ansøgere havde håbet, at de kunne få dispensation fra det udrejseforbud, der er for ukrainske mænd mellem 18 og 60 år, men nej. Flere kvindelige ansøgere har af samme grund valgt at blive hjemme med deres ægtefælle.

Ukraine er en del af verden, som danske forskere traditionelt ikke har haft meget samarbejde med. Men Søren Rud Keiding har et positivt billede af det videnskabelige niveau.

“Hvis du tager det gamle Sovjetunionen, så er der inden for teknisk og naturvidenskabelig forskning en enormt stor og dyb tradition, for eksempel inden for matematik. Det er et videnskabeligt miljø, der traditionelt er meget rettet mod Rusland, men vi kan se på ansøgninger, at et stigende antal unge tager til udlandet og får deres ph.d.”, siger han.

Formålet er primært at hjælpe nogle

mennesker ud af Ukraine og dernæst at få dem i gang med forskningen igen i relevante forskningsgrupper på AU. Forhåbentlig kan der også ligge en videnskabelig gevinst for AIAS.

“Mødet mellem forskningskulturer er altid interessant, og det her kan give os indblik i en forskningsverden, som vi måske ikke kender så meget til”.

Stipendierne er til 6 eller 12 måneder. Ingen ved, om konflikten til den tid er ovre, og Ukraine er sikkert at vende hjem til. Men på AIAS har man bevidst valgt at tage tingene, som de kommer.

“Vi overvejede, om vi skulle gemme nogle af pengene til om et halvt år. Men jeg synes, det ville være rigtig ærgerligt at sidde om 6 måneder med ubrugte midler. Jeg tror, det handler om at hjælpe folk her og nu”. ■

“Det er med enormt stor ydmyghed, man prøver at finde ud af, hvordan man gør det her”, siger Søren Rud Keiding.

FORHENVÆRENDE DEKAN KRITISERER MANGLEN PÅ RETSSIKKERHED VED LEKTORBEDØMMELSER

Lars Qvortrup, forhenværende dekan og nu professor på DPU på Aarhus Universitet, har skrevet til Folketinget og gjort opmærksom på, at det er et problem, at ansøgerne ikke har mulighed for at klage over åbenlyse fejl i lektorbedømmelser.

Der er risiko for, at der kan ske alvorlige fejl i bedømmelsesprocessen i forbindelse med besættelsen af lektorater. En ansøger risikerer dermed at få smadret sin akademiske karriere på et fejlagtigt grundlag, mener Lars Qvortrup, der har været rektor for Danmarks Biblioteksskole og dekan for Danmarks Pædagogiske Universitetsskole på AU, hvor han i dag er professor.

Som det er i dag, har man som ansøger nemlig ikke nogen ret til at klage over resultatet af den faglige bedømmelse, som alle skal igennem, når de søger en ledig lektorstilling, og det betyder, at fejl risikerer ikke at blive fanget og rettet.

Det konkluderer Lars Qvortrup, efter

at han har gennemgået dokumenterne i forbindelse med lektorbedømmelsen af Jacob Højgaard Christensen.

Jacob Højgaard Christensen har i et læserindlæg i Forskerforum beskrevet den absurde proces, han var igennem, da han søgte et ledigt lektorat i sin afdeling, mens han var adjunkt og vicecenterleder ved Nationalt Center for Skoleforskning på DPU. Han blev til sin store forbløffelse vurderet ikkeegnet af bedømmelsesudvalget, men bedømmelsen var fyldt med faktuelle fejl og usammenhængende i argumentationen, mente han, og det er Lars Qvortrup enig i.

Han ser to hovedproblemer ved bedømmelsen. For det første er det afgørende, at medlemmerne af udvalget bliver enige om, hvordan de fortolker

stillingsopslaget, og om hvilke kriterier de vil lægge til grund for bedømmelsen, fordi der ofte bliver stillet mange forskellige krav til ansøgeren, men det er ikke sket i dette tilfælde. De kvalifikationer, som bedømmelsen lagde til grund for afgørelsen, svarede derfor ikke til rækken af kvalifikationskrav i stillingsopslaget. For det andet manglede medlemmerne af udvalget også forståelse for det fagområde, som Jacob Højgaard Christensen repræsenterer.

Kafkask HR-svar

Jacob Højgaard Christensen prøvede at klage over afgørelsen, men fik blot et svar på få linjer tilbage fra formanden for bedømmelsesudvalget, hvori han på vegne af udvalget fastholdt den negative bedømmelse uden at forholde sig til substansen i kritikken.

Ifølge Lars Qvortrup fik Jacob Højgaard Christensen ikke et ordentligt svar, fordi en ansøger ikke har en formel klageret, og derfor har udvalget eller universitetet heller ikke pligt til at behandle henvendelsen som en formel klage.

Da Jacob Højgaard Christensen igen henvendte sig til en administrativ medarbejder i HR-afdelingen, blev han derfor også afvist igen, denne gang med den tautologiske begrundelse:

“Der vil ikke blive gjort yderligere i denne sag, da du har fået et svar på din indsigelse, hvorfor det afgivne svar er endeligt”.

“Det, de siger, er, at fordi du har fået

et svar, har du fået et svar, og det er endeligt. Det er jo helt kafkask”, siger Lars Qvortrup.

Han tilføjer, at hans ærinde ikke er at hænge formanden for bedømmelsesudvalget ud, men at forsøge at få hullet i reglerne lukket.

“Som i alle andre af livets forhold må man også i bedømmelsessager kunne forvente, at der – undtagelsesvist – kan ske fejl. For mig er det af afgørende betydning, at man har mekanismer, der kan sikre, at man undgår konsekvenserne af sådanne fejl, både af hensyn til ansøgerne, for hvem konsekvenserne er af eksistentiel betydning, og af hensyn til universiteternes renommé”, siger Lars Qvortrup.

Han tilføjer, at statistikken viser, at det kræver ca. 12 års hård kamp på tidsbegrænsede vilkår som ph.d., postdoc og adjunkt at komme i betragtning til en fastansættelse som lektor, og netop fordi det er meget lange karriereforsløb, der afgøres i bedømmelsesudvalgene, er det afgørende, at tingene går ordentligt for sig.

“Der er ikke lyse udsigter for folk, der ønsker at indlede en forskerkarriere på humaniora. Hvem har lyst til at søge stillinger under disse betingelser? Hvem har lyst til at kaste sig ud i et karriereforsløb, der i forvejen er brydsomt, hvis der ikke engang er garanti for, at videnskabelige bedømmelser i forløbet er korrekte? Det mindste, universiteterne kan gøre, er at sikre retfærdighed i ansættelsesprocedurerne”, siger han.

Har skrevet til Folketinget

Lars Qvortrup gik derfor til instituttledelsen, men her blev hans henvendelse afvist, med henvisning til at han “ikke

har partsstatus i relation til bedømmelsesforløbet, der betragtes som afsluttet”.

Praksisudvalget ville heller ikke røre sagen, da bedømmelser af ansøgninger til videnskabelige stillinger “sker som led i en administrativ ansættelsesprocedure” og derfor ikke hører under udvalgets arbejdsområde.

Han har også prøvet at skrive til rektor og til dekanen på Faculty of Arts, som svarede: “Der er ikke umiddelbart ønske om at tage et selvstændigt initiativ i forhold til de nationale regler”.

“Jeg troede, at jeg serverede dem en drømmesag på en sølvbakke. De kunne så let som ingenting gå til ministeriet, og så kunne de pudse glorien og sige: Se, vi har gjort, hvad vi kunne, men de vil ikke forholde sig til det. Jeg har på fornemmelsen, at det har at gøre med den enstrengede ledelse. Det er et vældigt lukket og selvoprettholdende system, hvor man ikke så meget er interesseret i, hvad der er ret og rimeligt, men snarere i at beskytte sig selv, hvilket betyder, at de udelukkende forholder sig juridisk og sikrer sig, at de har overholdt reglerne”, siger han.

Lars Qvortrup har som konsekvens valgt at skrive til Folketingets uddannelses- og forskningsudvalg, i håb om at politikerne vil ændre ansættelsesbekendtgørelsen for videnskabeligt personale.

Et skridt, han var ked af, at han måtte tage, men problemet er for stort til, at man bare kan lade det ligge. ■

DEKAN: SVAR VAR EN HURTIG TILBAGEMELDING

Johnny Laursen, dekan på fakultetet Arts på AU, siger, at det er korrekt, at Lars Qvortrup har henvendt sig til ham og rektor i anledning af en konkret ansættelsessag, som har givet anledning til en principiel overvejelse om ansøgeres klagemuligheder i forhold til bedømmelsesudvalg ved ansøgning om ansættelse i faste videnskabelige stillinger.

“Jeg har korresponderet med Lars om sagen og efterfølgende ganske kort orienteret universitetsledelsen under “eventuelt” på et ordinært ledelsesmøde. Den sætning, som Lars korrekt citerer mig for, var min tilbagemelding til ham efter orienteringen. Man tager i sagens natur ikke beslutninger under eventuelt, og der udspandt sig ikke en udtømmende drøftelse. Jeg syntes blot, at jeg skyldte Lars et foreløbigt svar. Universitetsledelsen har ikke forholdt sig substantielt til Lars’ ærinde”, skriver han til Forskerforum.

Han skriver desuden, at han orienterede Lars Qvortrup om, at han ville efterse fakultetets vejledning til bedømmelsesudvalg for at se, om Arts skiller sig ud fra de øvrige fakulteter.

“Det er sket, og det gør vi ikke. Vi ligger helt inden for de gældende nationale regler med vores vejledning og praksis. Lars har desuden fået et notat om ansøgers retsstilling”, skriver Johnny Laursen.

Smerten er smuk

Et billede af potentiel smerte – et netværk af nervebaner med grøntlysende antistoffer – kan være et vigtigt skridt til at hjælpe kemoterapipatienter mod smertefulde bivirkninger.

Det ser harmonisk og smukt ud med de grønne tråde, der samles i knudepunkter og forsvinder i et uendeligt netværk. Men skønheden gør nas. Billedet forestiller nemlig de nerveceller, der skaber følelsen af smerte.

Og det skal blive værre endnu. Der er nemlig tale om raske celler, som snart skal udsættes for en særdeles hårdhændet behandling i form af en kemoterapi.

Billedet, der netop har vundet 2.-pladsen i Danmarks Grundforskningsfonds Fotokonkurrence 2022, viser nerveceller, som er blevet udviklet i forbindelse med et studie ved Institut for Sundhedstjenesteforskning på Syddansk Universitet.

“I vores laboratorie har vi udviklet disse smertefølelse nerveceller fra humane stamceller. Billedet viser raske nerveceller, der ikke er blevet behandlet med kemoterapi. Dette billede fungerer som en kontrol, som vi bruger til at vurdere, hvor meget skade kemoterapien forårsager”, fortæller Christina Mortensen, der har taget billedet. Hun er ph.d.-studerende ved afdelingen Klinisk Farmakologi, Farmaci og Miljømedicin.

Studiet, som billedet indgår i, handler om en biomarkør, der kan afsløre, om cellerne har taget skade.

“Vi startede med at dyrke cellerne i en petriskål og dryppede kemoterapi på dem for at se, hvordan de reagerede.

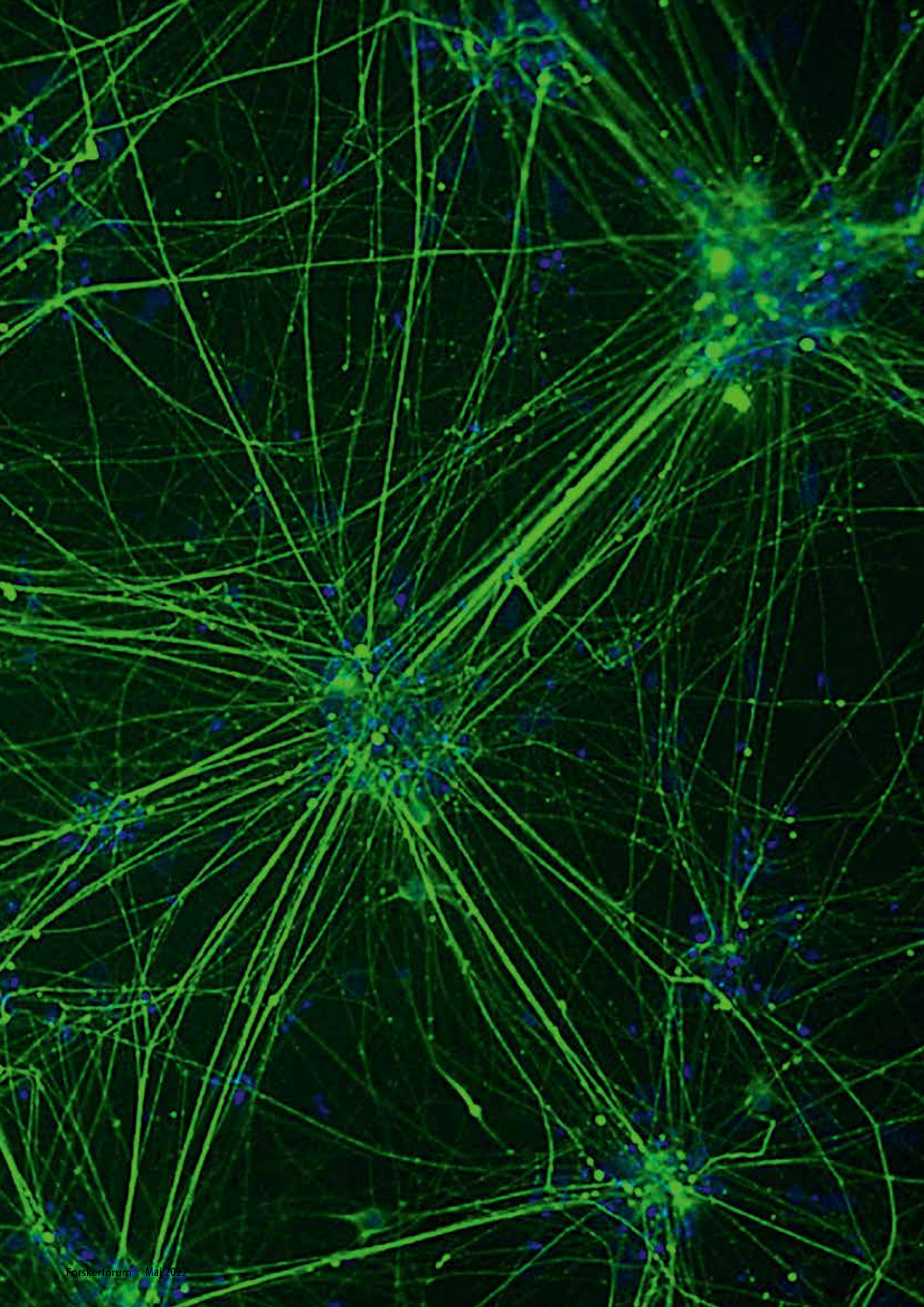
Vi opsamlede det vækstmedie, som cellerne var i, og her kunne vi måle, hvor meget biomarkør cellerne havde frigivet. Vi observerede, at jo mere kemoterapi vi dryppede på cellerne, jo mere af biomarkøren udskilte cellerne,” siger Christina Mortensen.

Mange patienter, der har fået kemoterapi, oplever efterfølgende bivirkninger i form af smerter i huden. Ved hjælp af biomarkøren, som Christina Mortensen og hendes kolleger undersøger, vil det tidligt kunne vurderes, hvilke patienter der vil komme til at opleve gener ved kemoterapien. Det vil kunne bruges til at guide den kliniske beslutningsproces og hjælpe med at målrette behandlingen med kemoterapi til den enkelte patient.

Fotografiet er taget med et fluorescensmikroskop. Nervebanernes grønne farve fremkommer ved, at man tilsætter antistoffer til cellerne – en proces, der kaldes immunfarvning.

Og billedet har altså ikke alene videnskabelig værdi, men også kunstnerisk værdi, mener fotokonkurrencens bedømmelsespanel.

“Dette bemærkelsesværdige billede af et netværk af celler kan også tolkes som en allegori over forbundethed i naturen. Det er en poetisk og elegant komposition – fuld af energi og liv”, udtaler panelet. ■

FORSKERE:

Vi bliver systematisk chikaneret

Flere forskere står frem og fortæller, at de oplever, hvad de kalder systematisk chikane fra højreorienterede debattører og politikere, der afviser anklagerne. De mener, at de blot bruger deres ytringsfrihed til at kritisere, at det, de kalder "pseudoforskning", finansieres af offentlige midler.

En række forskere, der arbejder med emner som køn, racisme, migration og ligestilling, står nu frem og fortæller, at de bliver udsat for, hvad de kalder systematisk chikane. En chikane, som de selv og en ekspert mener er koordineret med det formål at få forskerne til at trække sig fra den offentlige debat og afstå fra at publicere forskningsresultater af frygt for at havne i skudlinjen i medierne. Flere forskere fortæller, at chikanen har været så psykisk belastende for dem, at de enten har været sygemeldt i en periode eller var tæt på at blive det.

Meget tyder på, at det har den ønskede effekt. Flere forskere, som Forskerforum har været i kontakt med, bekræfter, at de er blevet chikaneret, men de ønsker ikke at stå frem af frygt for, at hadet på nettet vil blusse op igen.

Blandt dem, der har været hårdt ramt af chikane og trusler, er Rikke Andreassen, der er professor på Roskilde Universitet, hvor hun forsker i medier med fokus på køn og race. Hun har overvejet gennem længere tid, om hun skulle fortælle om sine oplevelser, og har endelig besluttet, at hun ikke vil tie, da hun mener, at den nuværende situation er en trussel mod forskningsfriheden og demokratiet.

Hun har gennem store dele af sin karriere været udsat for ubehageligheder i form af hademail og trusler. Ligesom hun har haft en stalker, som chikanerede og truede hende bl.a. på grund af hendes forskning og forskningsformidling. Stalkeren endte med at få et polititilhold sidste år.

Mens stalkingsagen kørte, indledte politikerne Henrik Dahl og Morten Messerschmidt en kraftig kritik af køns- og migrationsforskning, som de kalder pseudoforskning, hvor Rikke Andreassens og en kollegas forskningsartikel blev brugt som eksempel.

“Den chikane, jeg har oplevet det sidste års tid, overgår det meste af, hvad jeg ellers har oplevet, fordi det sker på så højt politisk niveau. Jeg oplever, at jeg er en brik i et større politisk spil, som i virkeligheden ikke handler så meget om mig og min forskning, men er et større angreb på forskningsområder, hvis resultater man ikke bryder sig om”, siger Rikke Andreassen.

Startede med en kronik

Det startede i maj 2021 med en kronik, hvor skribenten brugte Rikke Andreassens og Lene Myongs forskningsartikel “Race, Gender, and Reseacher Positionality Analysed Through Memory Work” fra tidsskriftet Nordic Journal of Migration Research som et eksempel på, hvad skribenten mener er “pseudo-forskning”. Herefter blev tråden samlet op af Henrik Dahl, der iværksatte en kampagne mod Rikke Andreassen og Lene Myong og andre navngivne forskere og studerende på sociale medier. Senere har den borgerlige debattør Jacob Naur også klaget over artiklen til Forskningsetisk Udvalg på Roskilde Universitet, der behandler spørgsmål om god videnskabelig praksis. Jacob Naur er kendt for at sende en strøm af mails til forskere og universitetsledelser og for at klage over forskere til de forskningsetiske udvalg (praksisudvalgene) på de danske universiteter. Klagerne ender typisk med at blive afvist som åbenlyst grundløse, og det skete også i dette tilfælde.

Jacob Naur klagede over, at han mener, at forskerne anvender deres egen hukommelse som data i undersøgelsen af relationen mellem race og videnskab. En metode, han anser for “at være helt indlysende uvidenskabelig og under alle omstændigheder udtryk for tvivlsom forskningspraksis”, som han skriver i klagen.

Udvalget, der består af fire anerkendte forskere, skriver bl.a. i afgørelsen, at autoetnografi, som forskningsmetoden kaldes, de sidste 25 år har vundet

indpas inden for både humaniora og samfundsvidenskab i sammenhænge, hvor den personlige oplevelse har særlig betydning for at forstå helheden.

“Hvis man søger på “autoethnography” i en anerkendt forskningssøgemaskine, eksempelvis scholar.google.com, fremkommer hundredvis af artikler fra både konferencer og tidsskrifter, heriblandt rigtig mange publiceret i de bedste tidsskrifter inden for diverse forskningsområder. Endvidere er der dusinvis af artikler, som har tusindvis af citationer, der anvender autoetnografi som metode. Det kan derfor fuldstændig afvises, at autoetnografi er “uvidenskabelig”. Tværtimod ses det, at det i dag er en anerkendt metode inden for mange videnskabelige områder”, står der i afgørelsen.

Udvalget finder også, at artiklen lever op til det danske kodeks for integritet i forskningens principper om ansvarlighed, ærlighed og gennemsigtighed, “idet det meget tydeligt beskrives i forskningsartiklen, hvordan forfatterne har anvendt egne oplevelser; hvordan disse oplevelser er indsamlet og analyseret, og med en tydelig sammenhæng mellem analyse, syntese og konklusion”, skriver Forskningsetisk Udvalg.

Peter Kjær, prorektor på RUC, lægger vægt på, at Rikke Andreassen og Lene Myong lever op til kodeks for forskningsintegritet, at de har benyttet en almindelig anerkendt videnskabelig metode, og at deres artikel er blevet grundigt bedømt af fagfæller som en del af forskningens selvregulering.

“Forskningskvaliteten bliver først og fremmest sikret i fagmiljøerne gennem peer review og debat i tidsskrifter. Vi mener desuden som ledelse, at vi har

→ tilstrækkeligt med hensigtsmæssige mekanismer på forskningsområdet til at sikre kvaliteten, så der er ikke behov for at opfinde nye”, siger Peter Kjær. Han tilføjer, at der foregår en hård og intensiveret debat om køn, integration og etnicitet, hvor der sker en udpegning af enkeltforskere på tværs af universiteterne, og det er også gået ud over forskere på RUC, men han tør ikke gætte på, hvorfor det sker netop nu.

Dahl og Messerschmidt kommer på banen

Henrik Dahl, forskningsordfører for Liberal Alliance, var ikke enig i klageafgørelsen og tog sagen op på sin blog i Jyllands-Posten i januar 2022, hvor han bl.a. skriver:

“RUC’s afvisning af overhovedet at gå ind på, om det er acceptabelt at anvende den autoetnografiske metode, siger alt om, hvad der er galt ved de moderne universiteter i almindelighed og ved RUC i særdeleshed: Man kan ikke længere være sikker på, at der overhovedet er tale om videnskab. Det kan lige så godt være politik og aktivisme. Eller løgn og latin. Eller lyrik, der kan være interessant nok – men bare ikke kan diskuteres rationelt af andre forskere. Og dermed er vi fremme ved den kerne, der virkelig truer RUC’s eksistens: Den dag, alting er videnskab, er der i virkeligheden ikke noget, der er videnskab”.

Forskerforum har kontaktet Henrik Dahl for at få et interview, men han har ikke reageret på henvendelsen.

Også Morten Messerschmidt, Dansk Folkepartis formand, engagerer sig i Jacob Naurs klagesag og stiller spørgsmål til videnskabsministeren, på

baggrund af at Jacob Naurs klage er afvist. Han respekterer altså ikke, at universitetets videnskabsetiske udvalg afviser klagen som værende åbenlyst grundløs, men inviterer i stedet ministeren til at blande sig i universiteternes forskning og egne praksisser for forskningssikring.

“Mener ministeren, at der i lyset af denne sag er behov for at indskærpe for landets universiteter, at universiteterne har et særligt ansvar for at sikre dansk forsknings integritet og redelighed? Der henvises til klagen, jf. UFU alm. del – bilag 48, og forskningsartiklen “Race, Gender, and Reseacher Positionality Analysed Through Memory Work” af Rikke Andreassen og Lene Myong, jf.,” skriver Morten Messerschmidt.

Ministeren afviste dog at blande sig i sagen, med henvisning til at vi i det danske forskningssystem har både lovgivning og klare procedurer for behandling af klager og tvister om forskningens eventuelle uredelighed, forskningspraksis mv.

“Det er på den baggrund mit indtryk, at der på de danske universiteter er stort fokus på forskningsfrihed såvel som videnskabsetik, og at universitetsledelserne er opmærksomme på deres ansvar for at sikre, at forskningen på de danske universiteter overholder alle krav til god videnskabelig praksis”, skriver ministeren.

Ekspert: Det virker som et organiseret netværk

Heine Andersen, professor emeritus ved Københavns Universitet og forfatter til bogen “Forskningsfrihed – ideal og virkelighed”, siger, at han har kendskab til flere sager, hvor fremgangsmåden har været den samme. Det er derfor hans indtryk, at der kører en systematisk kampagne drevet i et samspil mellem politikere og bloggere, der befinder sig på den politiske højrefløj.

“Det er kun en lille flig af et gardin,

der dækker over et langt større kompleks, vi her får løftet. Det virker som et organiseret netværk, der spiller i takt. De udser sig nogle områder, som de ikke selv kan lide, hvor de forventer at få opbakning fra højreradikale kredse. Der er tale om helt åbenlyst uholdbare klager, men de blæser det op i et forsøg på at få det til at se politisk farligt ud”, siger Heine Andersen.

Han tilføjer, at Jacob Naur er en kendt og aktiv profil på den lukkede Facebook-fællesskab Humboldtforum, hvor de debatterer universiteternes rolle i nutidens samfund, forskningens vilkår, rammerne for de højere uddannelser og lign.

Jacob Naur har ifølge Heine Andersen gjort det til sin mission at sende klager til de forskningsetiske udvalg (praksisudvalgene) på universiteterne, og når de bliver afvist som åbenlyst grundløse, sender han dem enten selv videre til ministeren eller får Henrik Dahl eller Morten Messerschmidt til at stille spørgsmål til ministeren.

“Strategien synes at være at forsøge at skabe en billede af, at praksisudvalgene ikke kan håndtere sagerne og lader tingene sejle, så de kan tage det op i Folketinget. Jeg mener, det skal forstås som et rent politisk fænomen. Det er endnu et udslag af den højrepopulistiske forskningsrindalisme, som har udviklet sig de seneste par år. Morten Messerschmidt og Henrik Dahl bærer et tungt medansvar for, at forskere gøres til hadeobjekter og udsættes for chikane og handlinger, der hører hjemme under straffeloven. De gør det i jagten på stemmer ved at opdigne og udnytte strømninger i befolkningen og blandt nogle få intellektuelle. Heri indgår forsøg på at få indført mere autoritær styring fra toppen af indholdet i forskningen, både direkte fra staten og via universiteternes ledelse. De ønsker et system med politisk udpegede medlemmer udpeget af ministeren med mere vidtgående beføjelser end i dag til at vurdere kvaliteten og censurere forskningen. Det er virkelig skræmmende”, siger Heine Andersen.

Paludan: En forstyrret, svagt begavet kvinde

Sideløbende med kritikken fra Morten Messerschmidt og Henrik Dahl kommer mere rabiate kritiske røster på banen.

Rikke Andreassen har gennem store dele af sin karriere været udsat for ubehageligheder i form af hademail og trusler, men det seneste år har været særligt slemt. Foto: Thomas Cato

Mediet Frihedens stemme, der har den kontroversielle, højreorienterede politiker Rasmus Paludan som redaktør, skriver om sagen med direkte henvisning til Henrik Dahls blogindlæg. Rasmus Paludan sender også en e-mail til Rikke Andreassen, hvori han bl.a. skriver, at kilder oplyser, at Rikke Andreassen udelukkende er blevet professor, fordi hun er kvinde, og at hun i virkeligheden er "dum som en dør" og "meget forstyrret".

Derefter stiller han ti spørgsmål, heriblandt følgende:

"Erkender du det (for vores anonyme kilder autoetnografiske) faktum, at du er eksemplet på "alt, hvad der er galt med den moderne verden og menneskeheden", fordi du som "forstyrret, svagt begavet kvinde" kan udbrede en syg menneskefjendsk ideologi for skattekoner?"

Forskerforum har spurgt Rasmus Paludan, hvorfor han stiller spørgsmål

af den karakter, og om han har forståelse for, at det kan virke truende at modtage en sådan henvendelse. Dertil svarer han per mail, at de var i gang med nogle artikler om den pågældende forsker, og at de jf. de presseetiske regler er forpligtet til at spørge hende.

"Da ingen af spørgsmålene truer med noget som helst, så er det kun, hvis man er dybt mentalt forstyrret og behandlingskrævende, at man kan opfatte det som truende. Som forsker får hun i høj grad sin løn for at stille sin forskning til rådighed for offentligheden, så jeg anser, at hun ikke lever op til sit ansvar, når hun nægter at udtale sig til pressen", skriver Rasmus Paludan i sin mail til Forskerforum.

Afviser chikaneanklage

Morten Messerschmidt skriver i et skriftligt svar, at det ærgrer ham, at Forskerforum kobler den uacceptable

adfærd, som Rikke Andreassen har oplevet, sammen med ham og hans legitime interesse i hendes arbejde.

"Jeg har ikke noget at gøre med chikane af Rikke Andreassen og tager naturligvis ubetinget afstand fra den", skriver han og fortsætter:

"Jeg tillader mig at råbe vagt i gevær, når nogle ude i det offentlige fortæller mig, at de sidder og skriver fristil om noget, de har oplevet. Der er ingen andre forskere, der har mulighed for at genskabe forskningsresultaterne, som foreligger i den indklagede forskers såkaldte forskningsresultater – og så er det ikke forskning".

Jacob Naur mener heller ikke, at det er chikane, at han gang på gang klager over forskere uden at få medhold.

"Jeg har fortsat tre klager i proces – og flere er på vej. Klagerne er ikke afvist – de er fundet at være åbenlyst grundløse. Det skyldes snarere uredelighedslovens indretning, der tillader, at der kan opstå indelukkede forskningsmiljøer, hvor man sidder og godkender hinandens forskning uden reel prøvelse", skriver han.

Han tilføjer, at det er universiteterne, der bedriver chikane mod ham, når de afviser at give ham aktindsigt i forskernes forhold og i et enkelt tilfælde ved at påstå, at han chikanerer ved at søge aktindsigt.

Jacob Naur afviser også, at han angriber enkeltforskere, og at det er en del af en koordineret kampagne.

"Jeg angriber forskningsområder. Jeg skal som nævnt angive navne på forskere i klagerne. Så der er ingen vej udenom. Du må gerne hilse forskerne fra mig og give dem et stort næstekærligt knus fra mig. Klagerne har intet med dem som personer at gøre. Man kan jo nu engang bare ikke skille forskning og person fra hinanden her. Og jeg kæmper helt alene. Jeg er borgerlig aktivist, og som Søren Søndergaard engang sagde i en telefonsamtale til mig: "Du er i så fald den første af slagsen". Det er jeg faktisk ret stolt af, hvis jeg er den første borgerlige, der ikke bare sidder og laver analyser og tyder uden rigtig at gøre noget", skriver han i et svar per e-mail.

Ingen interesse for forskningsmetoden

Tilbage sidder Rikke Andreassen og føler sig fanget i et politisk spil, som

→ dybest set handler om meget andet end hendes forskning.

“Jeg ved ikke, hvorfor det lige er vores artikel, de (debattører og politikere, red.) har kastet sig over. Måske har de søgt på nettet og er faldet over vores artikel, fordi den indeholder “gender” og “race” i titlen, og så ligger den som open access, så alle kan læse den gratis. Artiklens analyser viser, at der er udfordringer i Danmark i forhold til kønsmæssige og racial ligestilling, men dét ønsker de ikke at diskutere, i stedet for angriber de metoden. Det er derfor ikke mit indtryk, at de har lyst til at diskutere forskningens indhold. Jeg har heller ikke indtryk af, at de har en grundlæggende interesse for forskningsmetoden, for de fremstiller den, som om de enten ikke har læst artiklen eller ikke har forstået metoden, når autoetnografi i deres kritik lyder, som om man stikker fingeren i vejret og skriver en artikel om, i hvilken retning vinden blæser. Jeg diskuterer hele tiden teorier og metoder med kolleger, men det er svært at diskutere med politikere, der bevidst udlægger vores forskning som noget, den ikke er”, siger Rikke Andreassen.

Hun tilføjer, at hun metodisk arbejder bredt i sin forskning, både kvantitativt og kvalitativt, og at autoetnografi kun fylder en meget lille del af hendes forskningsproduktion.

“Jeg har svært ved at forstå, at jeg skal forsvare en hel metode, som er internationalt anerkendt og velgennemprøvet, og som hundredvis af forskere har brugt før mig. Metoden bliver angrebet, når det handler om køn, ligestilling og migration. Dvs. forskning og fagområder, som man ikke bryder sig om. Metoden angribes ikke, når den bruges i forbindelse med sundhedsforskning eller pædagogisk læring”, siger hun.

Hun tilføjer, at autoetnografi drejer sig om kritisk at reflektere over sin egen rolle som forsker og tage kritisk stilling til, hvordan ens tilstedeværelse påvirker det område eller de individer, man studerer. Det kan fx være, hvis en etnisk dansk hvid forsker studerer indvandremiljøer.

“Det er voldsomt, at en folketingspolitiker retter henvendelse til ministeren med ens navn. Hele sagen udgør et brud på armslængdeprincippet, fordi de som politikere vil blande sig i, hvad der skal forskes i, og hvordan der skal forskes.

Det er et problem, at de undsiger de institutioner, som universiteterne og fagtidskrifterne har nedsat til at sikre forskningskvaliteten. Vi har forskningsfrihed, fordi der skal kunne forskes i emner, som politikere ikke bryder sig om. Forskningsfriheden er lige så vigtig for et demokratisk samfund som ytringsfriheden”, siger Rikke Andreassen.

Intimidering af forskere

Lene Myong, der har været medforfatter på artiklen, er professor ved Universitetet i Stavanger, hvor hun bl.a. forsker i transnational adoption, køn, racisme og racialiseringsprocesser i en dansk kontekst.

Hun siger, at det er vigtigt at se angrebene på køns- og migrationsforskning i et længere historisk perspektiv. Diskussioner om køn, racisme, migration og ulighed har mødt meget modstand i offentligheden gennem mange år, men inden for det seneste år er situationen tilspidset, både i medierne og i Folketinget.

Ifølge Lene Myong skete der en mobilisering af det, man kan kalde antiidentitetspolitiske positioner, i årene efter karikaturkrisen i 2005.

“De angreb, som vi har set gennem det seneste år, handler om retten til at definere og sætte præmisserne for, hvad legitim viden er. Det er et kernepunkt for feministisk kønsforskning og kritisk raceteori at sætte fokus på undertrykkelsesstrukturer. Det indbefatter et opgør med dominerende vidensformer og at fremløfte viden og indsigter fra grupper, som bliver ramt af forskellige former for undertrykkelse. Så ja, vi står over for angreb og chikane af navngivne forskere, men i bredere perspektiv er det også et angreb på de former for magtkritisk viden, som i mange tilfælde er udviklet af grupper, som historisk set har været marginaliserede. Angrebene fremstår meget investerede i at fastholde et dominansforhold mellem majoritet og minoritet”, siger hun og tilføjer, at angrebene også må forstås som en intimidierungsstrategi.

“Det er ekstremt indgribende for de forskere, som kan forvente trusler eller grænseoverskridende e-mails, hver gang de udtaler sig i medierne eller publice-rer en ny artikel. Men jeg tror ikke, at intimideringen alene har til formål at

få konkrete forskere afskediget, selvom vi også ser forsøg på det. Intimideringen handler først og fremmest om at undergrave legitimiteten af bestemte vidensformer og minoritetsperspektiver og at presse os som forskere til at rette ind, nedtone magtkritik og genoverveje vores valg af teorier, metoder og undervisningspraksis”, siger Lene Myong.

CBS-forsker også ramt

Sara Louise Muhr, professor (MSO) på CBS, har oplevet et tilsvarende forløb som Rikke Andreassen. Hun er dog ikke blevet stalket, men måtte have hemmelig adresse, efter at hun modtog grove trusler sidste sommer. Det endte med, at hun måtte lade sig sygemelde et par uger.

“Det var meget voldsomt, og jeg tænkte, om det var det hele værd, når det kommer så tæt på min familie”, siger hun.

Sara Louise Muhr tilføjer, at det er problematisk, at visse forskningsområder ender i skudlinjen meget oftere og på en grovere og mere personlig måde end andre. Det er et problem for forskningsfriheden, mener hun. “Jeg forsker i bias, hvilket er et veletableret område og i sig selv ikke burde være kontroversielt. Der må være noget andet, der stikker under”, siger hun og tilføjer, at hun desuden er efterspurgt af erhvervslivet som konsulent og oplægsholder inden for mangfoldighed, hvor det at minimere bias i for eksempel rekruttering- og forfremmelsesprocesser ikke bliver set som kontroversielt, men tværtimod som et kærkomment alternativ til positiv særbehandling.

Hendes bedste gæt er, at chikane og truslerne hænger sammen med, at hun var en af initiativtagerne til #metoo-kampagnen i academia, og at det intensiverede chikane.

Sara Louise Muhr modtog trusler hele foråret 21, og det kulminerede, da hun skulle have en gruppe studerende til eksamen, og censor lagde ud med at sige, at han ikke vidste meget om emnet, men at han havde meldt sig som bedømmer for at se, hvad hun var for en.

Hun var i chok, for som hun siger: “Jeg troede, at eksamen var et fredet område. Her handler det om de studerende, og censurs væsentligste opgave er at sikre, at de studerende får en fair proces”.

Hun kan ikke gå i detaljer med

eksamensforløbet, idet det er et fortroligt rum, men hun tilføjer, at ud over at det var meget ubehageligt og grænseoverskridende, så ødelagde det også de studerendes oplevelse af deres sidste eksamen, og hun kan ikke lade være med at føle sig til dels ansvarlig for det, for hvis de havde haft en anden vejleder, var det måske ikke sket.

“Det er dybt uprofessionelt og usmageligt, når eksamenslokalet bliver infiltreret på den måde. Jeg har intet imod en akademisk diskussion, og jeg er totalt klar, når jeg deltager i en konference eller holder et oplæg for en virksomhed, men når angrebene kommer både umotiveret og uvidenskabeligt ind fra højre og venstre i dagspressen, per e-mail og sågar fra en censor, flytter det sig væk fra at være en akademisk diskussion og over imod systematisk chikane. På det seneste er jeg endda begyndt at opleve, at de refererer til hinanden i deres chikane af mig og endda har udtalt, at de “nok skal få os ned med nakken en efter en”. Det gør, at jeg oplever, at der findes et netværk, som samarbejder om at hindre, at jeg og andre, der forsker i diversitetsrelaterede områder, kan bedrive vores forskning”, siger Sara Louise Muhr.

Den seneste udvikling er, at Jacob Naur har klaget over to yngre forskere i hendes nærmeste netværk og endda refereret til, at det nok er, fordi de er affilieret med hende.

“Det er usmageligt at gå efter enkelt personer og særligt usmageligt at gå efter yngre forskere, der sidder i midlertidige stillinger og er afhængige af, at deres forskning bedømmes seriøst. Igen, en akademisk debat er én ting, men uvidenskabelig chikane er noget helt andet. Og chikane virker desværre ofte, idet en skræmmende stor del af befolkningen tror på misinformation, og det fører jo formentlig til selvcensur i mange tilfælde”, siger hun.

Forkert fremstilling i medierne

Lektor i kønsforskning på Københavns Universitet Michael Nebeling Petersen er stadig påvirket af den hetz, der kørte mod ham i sommer. Især på de sociale medier blev chikanen og personangrebene så voldsomme, at han nu har hemmelig adresse og i en periode ikke talte med journalister eller medier. Han bekræfter,

at Jacob Naur flere gange også har klaget over ham både til rektor for at få ham afskediget og senest til Det Humanistiske Fakultet, hvor han er ansat, over hans funktion som redaktør for et kønsforskningstidsskrift. Han tilføjer, at han ikke kan opfatte klagerne fra Jacob Naur som andet end rendyrket chikane.

Jacob Naurs chikane tog til, efter at flere borgerlige debattører fremstillede det i Berlingske Tidende og enkelte andre medier, som om han støtter terrorisme og mener, at alle danskere er racister. Kritikken handlede bl.a. om en analyse, han har udarbejdet sammen med en kollega, af, hvordan sorg blev fremstillet i medierne i forbindelse med terrorangrebet i København. I artiklen konkluderer han, at der er racialiseret forskel på, hvordan det bliver fremstillet, når hvide og brune/muslimske mennesker sørger. Hos hvide fremstilles sorgen som legitim, mens det bliver fremstillet som udansk og en trussel mod fællesskabet, når det er muslimer, der sørger. Til trods for at han gentagne gange afviste debattørernes fremstilling af sin forskning som forkert, så blev fremstillingen gentaget over flere uger i forskellige danske medier og ikke mindst af Henrik Dahl og Liberal Alliance, der gentog den karikerede fremstilling gennem forskellige opslag og en kampagne på de sociale medier. Samtidig kørte det på fuldt tryk på de sociale medier med tilsvininger og chikane både i private beskeder, i diverse kommentarspor og på e-mails.

Han mener, at Henrik Dahl og Morten Messerschmidt bærer et medansvar, fordi de burde vide, at det aktiverer troldene og højreradikale på internettet, når de karikerer og forsimples forskning til fjendebilleder, fx at han skulle mene,

at alle danskere er racister. Det skaber en polarisering, der eskaleres især på sociale medier, og det ender ofte med chikane og endda trusler.

“Når politikere eller meningsdannere skriver i en populistisk retorik, fx at vi siger, at alle danskere er racister eller støtter terrorisme, så vækker det en vrede mod os, som aktiverer chikane og tilsvininger fra trold og lignende. Det er Trump-agtigt”, siger Michael Nebeling Petersen.

På tilsvarende måde siger Rikke Andreassen, at Henrik Dahl burde vide, at det har alvorlige konsekvenser for dem, han hænger ud, når han fordrejer og cirkulerer ting på de sociale medier, fordi det spreder sig som ringe i vandet. Rasmus Paludans mail til hende kan fx kobles direkte sammen med Henrik Dahls blogindlæg.

Rikke Andreassen tilføjer, at universiteterne måske har været lidt langsomme til at forstå, at det ikke handler om individuelle angreb mod enkelte forskere, men at der er tale om et større politisk angreb, som hele universitetsverdenen er nødt til at sige fra over for.

“Det er ikke kun i Danmark, at vi ser angreb på og politisk indblanding i forskningen. Der har været politisk kritik af kønsforskningen i østeuropæiske lande, og i Ungarn blev kønsforskning lukket ned politisk. De danske angreb på forskningsfriheden og forsøg på at gøre bestemte forskningsområder illegitime ved at fremstille dem som “ikke rigtig forskning”, kan ses som en del af en større global kamp mod forskningsområder, som nogle politikere og debattører ikke bryder sig om”. ■

HØJREFLØJEN VIL TAGE BEHANDLINGEN AF KLAGER OM TVIVLSOM FORSKNINGSPRAKSIS FRA UNIVERSITETERNE

Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Nye Borgerlige vil tvinge regeringen til at oprette et nationalt forskningsnævn, der skal tage sig af alle klager om tvivlsom forskningspraksis og videnskabelig uredelighed. De mener ikke, at universiteterne objektivt kan bedømme, om deres egne forskere har forbrudt sig mod reglerne.

Universiteterne modtager i øjeblikket en lind strøm af klager om videnskabelig uredelighed eller tvivlsom forskningspraksis rettet mod navngivne forskere. Afsenderen, Jacob Naur, der beskriver sig selv som borgerlig aktivist, har ikke tænkt sig at stoppe klagestrømmen, selvom de alle indtil nu er blevet afvist som åbenlyst grundløse.

“Jeg har fortsat tre klager i proces – og flere er på vej. Klagerne er ikke afvist – de er fundet at være åbenlyst grundløse. Det skyldes snarere uredelighedslovens indretning, der tillader, at der kan opstå indelukkede forskningsmiljøer, hvor man sidder og godkender hinandens forskning uden reel prøvelse. Men det billede har jeg en forventning om ændrer sig gennem flere afgørelser eller ved en lovændring. Det er faktisk hovedformålet med klagerne: At få skabt fokus på et område, som misbruges, og hvor der ikke er en mulighed for at imødegå problemerne, så vi kan sikre universiteternes status og forskningens integritet”, skriver han i et svar til Forskerforum.

Han skriver også, at i en situation som den nuværende, hvor han mener, at det er afdækket, at peer review-systemet ikke virker, skal der være mulighed for at klage over videnskabelige teoriers holdbarhed. Det skal desuden være muligt at stoppe forskning, der strider mod resultatet fra naturvidenskabens – også selvom naturvidenskabens

resultater også er foreløbige. Eksempelvis duer kønsforskning uden biologi ikke. Marxistiske analyser er også under lavmålet, mener han.

“Jeg vil med andre ord gerne have en undergrænse, som forskningen skal ligge over. Uredelighedsloven er i dag lagt an på at se på processen bag forskningen og meget lidt på indholdet”, skriver han og tilføjer, at det også skal undersøges, om det er for nemt at etablere et tidsskrift, hvorefter redaktionen sidder og godkender hinandens forskning via peer review, mens de i virkeligheden hvidvasker uredelig forskning.

Vil have loven ændret

Jacob Naurs mål med at klage er altså at få ændret lovgivningen, og det ønske står han ikke alene med på den politiske højrefløj.

Den 11. januar i år fremsatte Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Nye Borgerlige et beslutningsforslag i Folketinget, der “pålægger regeringen at styrke indsatsen mod tvivlsom forskningspraksis og videnskabelig uredelighed ved oprettelse af Det Nationale Forskningsnævn inden udgangen af 2023”.

Det fremgår også, at det nye nævn skal varetage arbejdet, som allerede foregår på de enkelte universiteter, og så skal det være muligt for alle anonymt at indgive klager til nævnet.

Loven blev ellers ændret så sent som i 2017, efter at et ekspertudvalg havde

udgivet en rapport om det danske uredelighedssystem med 12 anbefalinger.

Et af de primære formål med loven var at skabe en klar skelnen mellem videnskabelig uredelighed og tvivlsom forskningspraksis og en klar arbejdsdeling, i forhold til hvornår en sag skal håndteres internt på universiteterne, og hvornår en sag skal indberettes til det dengang nyoprettede Nævn for Videnskabelig Uredelighed (NVU).

Hovedreglen er, at NVU behandler de alvorlige sager om videnskabelig uredelighed, der defineres som fabrikering, forfalskning og plagiering, “som er begået forsætligt eller groft uagtsomt ved planlægning, gennemførelse eller rapportering af forskning”.

Universiteternes praksisudvalg tager sig af sager om tvivlsom forskningspraksis, der defineres i loven ved “brud på alment anerkendte standarder for ansvarlig forskningspraksis, herunder standarderne i den danske kodeks for integritet i forskning og andre gældende institutionelle, nationale og internationale praksisser og retningslinjer for integritet i forskning”.

Det kan eksempelvis handle om ingen eller utilstrækkelig håndtering af data, vildledende præsentation af egen eller andres forskning, mangelfuld citation, tvister om forfatterskab osv.

Frygter indspist forskerklasse

Dansk Folkepartis formand, Morten Messerschmidt, der i sommer gik til angreb på køns- og migrationsforskere, er ikke tilfreds med systemet, som det er i dag, og derfor har partiet stillet forslag om, at alle sager både om uredelighed og om tvivlsom praksis skal behandles af et nationalt forskningsnævn. Det skal skabe yderligere armslængde og en mere professionel og konsekvent tilgang i behandlingen af sagerne, siger han.

Han nævner som eksempel, at universiteternes praksisudvalg ikke kan tage stilling til en metodes validitet. Så hvad gør man i de tilfælde, hvor en lille indspist og selvrefererende forskerklasse benytter sig af outrerede metoder, der ingen gang har på jorden? spørger han.

“Vi er bange for, at der går institutionspolitik i den, og gode kolleger sidder og dækker over hinanden og over deres eget universitets ry. Jeg mener, at der er et vist belæg for at sige, at sager bliver syltet og lukket, fordi man ikke vil miste bevillinger og omdømme. Det mest berømte eksempel, vi har set, er naturligvis Penkowa-sagen, hvor universitetet gjorde alt for at lægge låg på og undgå offentlig ydmygelse. Det er noget meget menneskeligt, vi er oppe imod – for hvem ønsker at miste anseelse, bevillinger og måske endda sin fine stilling?”

Derfor er det klart, at der er brug for et stærkt system. I det system indgår forskerne selv, lige så vel som universitetet og politikere indgår”, skriver Morten Messerschmidt i sit svar.

Vil styre forskningen

Heine Andersen, professor emeritus ved Københavns Universitet og forfatter til bogen “Forskningsfrihed – ideal og virkelighed”, er modstander af forslaget, som han mener vil svække forskningsfriheden.

“De forsøger at få indført mere autoritær styring fra toppen af indholdet i forskningen, både direkte fra staten og via universiteternes ledelse. De ønsker et system med politisk udpegede medlemmer udpeget af ministeren med mere vidtgående beføjelser end i dag til at vurdere kvaliteten og censurere forskningen. Det er virkelig skræmmende”, siger Heine Andersen.

Jens Henrik Thulesen Dahl, DF’s ordfører, afviste dog under 1.-behandlingen af forslaget i Folketinget den 4. marts, at politikerne skal til at bestemme, hvad der er god, og hvad der er dårlig forskning.

“Det er vigtigt, at det er Det Nationale Forskningsnævn alene, der kan bestemme, om man vil tage en sag op, og samtidig vil nævnet få til opgave at udarbejde en årlig rapport om bedste praksis. Anbefalingerne udarbejdes med udgangspunkt i de særlige udfordringer, der måtte vise sig i et givet forskningsfelt, med henblik på at styrke forskningsfeltets fagfælle miljø og de uddannelser, der hører til forskningsfeltet”, sagde han.

Ingen opbakning

Heine Andersen skal dog ikke umiddelbart frygte, at der kan skabes flertal for beslutningsforslaget, idet samtlige partier på nær de tre forslagsstillere, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Nye Borgerlige, afviste at støtte det under 1.-behandlingen.

Uddannelses- og forskningsminister Jesper Petersen sagde, at vi i dag har et både solidt og effektivt system til at håndtere de enkelte tilfælde, når der sker brud på ansvarlig forskningspraksis.

“Jeg mener ikke, at vi løfter integriteten og troværdigheden i dansk forskning gennem centralisering og afkobling fra forskningsmiljøerne. Samtidig vil forslaget efter min opfattelse medføre, at vi opbygger øget og unødvendig

bureaukrati. Derfor kan regeringen ikke støtte beslutningsforslaget”, sagde han.

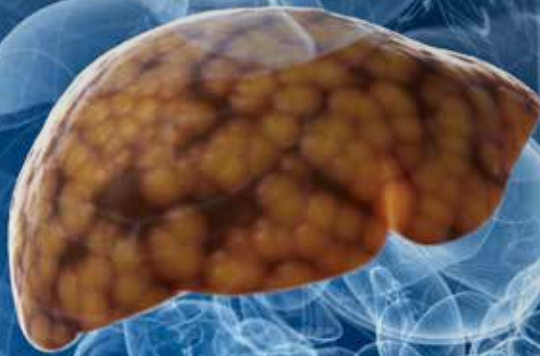
Venstres ordfører, Ulla Tørnæs, sagde, at man lægger op til at løse et problem, som måske rent faktisk slet ikke eksisterer, da forslagsstillerne ikke er bekendt med omfanget af dette påståede problem.

“Jeg noterer mig også, at forslaget ikke indebærer overvejelser om, at en de facto-behandling af uredelig eller tvivlsom forskningspraksis uden om forskningsinstitutionernes egne praksisudvalg vil betyde, at der ikke længere vil være nogen oplagte gatekeepere for anmeldelser, hvis alle forskere tildeles mulighed for at indklage direkte til et nationalt forskningsnævn. Det kan i sidste ende potentielt medføre en overbebyrdelse af det i beslutningsforslaget foreslåede nationale nævn, og dermed kan det skabe lange sagsbehandlingstider på grund af flere klager”, sagde hun.

Radikale Venstres Stinus Lindgreen mener, at det er en decideret dårlig ide, hvis alle skal kunne indklage forskere anonymt, som forslaget lægger op til, da det vil kunne misbruges til chikane både af politiske modstandere, der måske ikke deler forskerens præmis, eller konkurrerende forskere, der godt vil sætte en bremse på et projekt.

“Det er en voldsom anklage – det er en voldsom anklage, gentager jeg her – som forsker at blive kaldt for uredelig, og derfor skal der være en vis substans i sådanne sager, før man bliver hevet igennem den mølle, som det jo er. Vi skal kunne stole på forskningen, vi skal kunne håndtere sager om tvivlsom forskningspraksis, og det mener jeg, at universiteterne i dag gør, og at vi kan inden for de rammer, der eksisterer. Det betyder ikke, at der ikke er problemer på forskningsområdet i dag, men jeg ser udfordringer på en helt anden front, end forslagsstillerne gør her. I Norge har man for nylig sat en undersøgelse i gang, der skal se på forskeres ytringsfrihed, og om der er udfordringer i forhold til deres akademiske frihed,” sagde Stinus Lindgreen. ■

De kunstige leverceller, Isabella Nymann Westensee arbejder på at skabe, vil ultimativt kunne indsættes i en syg lever – for eksempel skrumpelever – og bidrage til en normal leverfunktion.

Skattejagt efter kunstige leverceller

Isabella Nymann Westensee forsker i at skabe kunstige celler, der vil kunne have en lægende effekt ved leversygdomme. En øvelse med mange blindgyder. “Du er bare nødt til at acceptere, at du nogle gange har brugt 1-2 uger på noget, der ikke virker”.

syntetiske celler, der fjerner de reaktive oxygenarter, og det kan give plads til, at levercellerne selv udfører deres arbejde. Vi kan tage kilden til celledskaden væk fra miljøet og giver de naturlige leverceller hjælp til selvhjælp”, forklarer hun.

Kunstigt væv fremstillet af tang

En måde at neutralisere de reaktive iltarter på er ved at omdanne dem til ilt og vand, og det findes der særlige såkaldte syntetiske enzymer, som kan. Øvelsen er derfor at tilføre de syntetiske enzymer i de kunstige celler.

Og her er det så, kagedejsblandingen kommer i spil.

“Jeg laver de her små kugler af hydrogeler, som er omkring 100 mikrometer i størrelse. Dem laver jeg af alginat – et stof, man kan købe, som bliver fremstillet af brun tang. I min forskningsgruppe arbejder jeg sammen med en organisk kemiker, som producerer de syntetiske enzymer, jeg skal bruge. Og så blander jeg simpelthen enzymerne ned i hydrogelopløsningen og laver en kemisk binding i alginatet, så de syntetiske enzymer er indkapslet”, fortæller Isabella Nymann Westensee.

Det er egentlig lidt som at bage en kage. Selv om der er tale om biokemiske processer, som er svære at fatte for de fleste, og i et størrelsesforhold, som det blotte øje aldrig vil kunne se, så kan man faktisk godt sammenligne Isabella Nymann Westensees laboratorieforsøg med en tur i skolekøkkenet.

“Ja, der er helt klart nogle paralleller mellem at bage en kage og udføre kemisk arbejde. Man blander nogle ting sammen. Så giver man det lidt tid i ovnen eller tid til at danne en kemisk binding, og så tester man resultatet: Smager kagen godt, eller har cellen den funktion, man ønsker?” siger hun.

Forsøgene, som er grundopgaven i hendes ph.d.-projekt, går ud på at skabe kunstige celler, som man udstyrer med særlige egenskaber, som vil virke, hvis man indsætter det i menneskeligt væv. I dette tilfælde søger Isabella Nymann Westensee efter egenskaber, der vil kunne hjælpe en syg lever.

Et af de problemer, en syg lever skal kæmpe med, er et forhøjet niveau af nogle molekyler kalder reaktive iltarter, som er skadeligt for celler og kan føre til betændelse. Teorien er derfor, at man vil kunne hjælpe leveren, hvis man kan indsætte celler, der nedsætter niveauet af reaktive iltarter.

“Så har vi et samspil med de

Grundsubstansen af de kunstige leverceller, Isabella Nymann Westensee arbejder på at skabe, er hydrogel – en geleagtig masse, der laves af brun tang.

Næste skridt er så at teste, hvordan de kunstige celler virker. Først i et meget simpelt setup og herefter med stigende kompleksitet.

“Du starter med at indsætte de kunstige celler i en vandig opløsning af de reaktive oxygenarter og ser, om det fjerner det. Når du har det bekræftet, kan du begynde at introducere de syntetiske celler i et mere komplekst miljø. Du kan starte med cellekulturer, hvor man har højere grad af kontrol, og senere hele stykker af væv – i mit tilfælde rotter eller mus. Og så kigger du på, om man ser en betydelig forskel på, hvordan celler og vævet har det”, forklarer hun.

Som en skattejagt

Når Isabella Nymann Westensee sammenfatter sit arbejde, lyder det som en arbejdsopgave, der stille og roligt skrider fremad. Men det gør den ikke. Det er en labyrint med rigtig mange blindgyder. Og ingen ved med sikkerhed, om der findes en udvej.

NÆSTEN HELE ÅRGANGEN BLEV PH.D.-STUDERENDE

Inden for mange videnskabsområder er det et nåleøjeblik, man skal igennem, hvis man vil have en ph.d.-grad. Sådan er det ikke, når man er kandidat i nanoscience. Isabella Nymann Westensee vurderer, at det i hendes kandidatårgang er 70-80 procent, der er fortsat med ph.d.-studier.

At så mange fortsætter i forskningen, er med til at skabe en særlig kultur på studiet, hvor de studerende på et tidligt tidspunkt begynder at arbejde sammen med forskerne, og hvor ph.d.-rekrutteringen sker tidligt. I Isabella Nymann Westensees tilfælde efter hendes bachelorgrad.

“Som studerende kommer man tidligt i kontakt med mange forskergrupper. Allerede de første år lavede jeg nogle små projekter med den gruppe, hvor jeg senere kom til at gennemføre min ph.d. Men jeg blev alligevel lidt overrasket, da min vejleder allerede efter min bachelor spurgte, om det var noget, jeg var interesseret i”, fortæller hun.

Et godt tilbud, men alligevel ikke en nem beslutning.

“Hun ville holde en stilling til mig, hvis hun fik penge til sit projekt. Men det var lidt meget pludselig at skulle forholde sig til de næste fem år frem for blot to. Så jeg besluttede at lade skæbnen bestemme – hvis hun fik pengene, ville jeg sige ja. Og det har jeg heldigvis ikke fortrudt”.

“Det er meget som en skattejagt at finde ud af, hvad problemerne er. Man har en ide om, hvordan det skal fungere, men det er sjældent, at det virker. Så må man prøve at variere – måske er det typen af hydrogel eller mængden af enzym. Og så prøver man lige så stille at få tingene til at virke bedre og bedre”.

En af de første ting, man lærer, er at acceptere de mange negative resultater, siger hun.

“Det er en naturlig del af processen, at tingene går galt. Du er bare nødt til at acceptere, at du nogle gange har brugt 1-2 uger på noget, der ikke virker. Man må bare ikke tænke det som spildt arbejde, og så må man forsøge at identificere problemerne. For hvis du bare gætter blindt, kan du ende med at lede for evigt”.

Tålmodighed er en nødvendighed.

Det samme er en høj grad af arbejdsvillighed. Blandt Isabella Nymann Westensees kolleger er en 37-timers arbejdsuge nærmest et ukendt begreb.

“Min arbejdsuge er nok minimum 50 timer, men jeg forsøger at holde det på det, så det ikke løber løbsk. Jeg prøver som udgangspunkt at holde weekenden fri, og jeg er også opsat på ikke at nedprioritere søvn”, fortæller hun.

Arbejdstid trækker ned

De lange arbejdsdage er ikke en overraskelse. Allerede ved ph.d.-samtalen fik hun direkte at vide, at et godt ph.d.-projekt kræver mere end normal arbejdstid. Og når hun ser blandt kollegerne, er normen også, at man lægger mindst 50 timer ugentligt. Hun accepterer, at det er præmissen, men udsigten til den slags arbejdstider er noget, der trækker ned, når hun vurderer fremtidens karrierevej.

VIS DIT PH.D.-PROJEKT

Hvem: Isabella Nymann Westensee, cand.scient. i nanoscience.

Hvad: Hydrogelbaseret semisyntetisk væv til at støtte leverfunktion.

Hvor: AU, Interdisciplinary Nanoscience Center (iNANO).

Hvorfor: Projektet undersøger muligheden for at skabe syntetisk væv, der kan erstatte skadede leverceller i forbindelse med skrumpelever og leversvigt og udføre deres specialiserede funktioner i leveren.

“Jeg synes ikke, det er optimalt. Også fordi jeg kan se, at mange går ned med stress. Man ved fra starten, at stress er en af de ting, man skal passe på. Hvis man vidste, at det kun handler om de tre år med ph.d.-projektet, så ville det være o.k., men de ældre forskere arbejder mindst lige så meget. Så arbejds-mængden er en af de ting, jeg tænker meget over, om jeg vil blive ved med”, siger Isabella Nymann Westensee.

Beskæftigelsesmulighederne i det private erhvervsliv er ganske fine for en nanoscience-ph.d., og netop de mere familievenlige arbejdstider er en af de faktorer, der får hende til også at overveje den mulighed.

“Jeg er helt klart taknemmelig for at have fået chancen, og det er utrolig interessant og fedt at kunne få lov til at dyrke sin nysgerrighed. Jeg overvejer også at fortsætte med en postdoc, men jeg er samtidig ret sikker på, at jeg ikke ønsker at bruge hele mit liv på at arbejde”. ■

Rektor fortsætter på AU

Bestyrelsen på Aarhus Universitet har besluttet, at **Brian Bech Nielsen** skal fortsætte som rektor de kommende fem år. Hans åremålsansættelse ville udløbe i august i år, men nu har et enigt ansættelsesudvalg altså forlænget kontrakten til 2027.

Bestyrelsesformand Connie Hedegaard, som har været formand for ansættelsesudvalget, oplyser, at der var et stærkt ansøgerfelt bestående af 13 kompetente kandidater, hvoraf 5 blev kaldt til samtale.

”Vores opgave har været at vælge den bedste rektor for AU. Det har vi, og det får vi med Brian Bech Nielsen. Brian er simpelthen en dygtig rektor. Han er ambitiøs på universitetets og forskningens vegne, han har mangeårig ledelseserfaring, og så nyder han stor respekt. Ikke mindst også takket være sine stærke personlige egenskaber”, siger Connie Hedegaard og fortsætter:

”Under Brian Bech Niensens ledelse har AU positioneret sig stærkt i det danske universitetslandskab. Der er styr på økonomien, og der er lagt klare strategiske spor bl.a. med ingeniørsatsningen, store interdisciplinære satsninger, også inden for humaniora og samfundsvidenskab, og et styrket fokus på at bringe viden i spil til gavn for det omgivende samfund, bl.a. gennem et øget fokus på entreprenørskab og samarbejdet med eksterne partnere”.

Brian Bech Nielsen, der er født i 1957, er uddannet fysiker på AU, hvor han har haft ledende stillinger som institutleder og dekan, inden han i 2013 blev rektor. I 2019 blev hans åremålsansættelse forlænget med tre år uden opslag, hvilket er det maksimale, reglerne tillader, inden han skal gensøge stillingen i åben konkurrence med andre kandidater.

I 2021 var det dog meget usikkert, om Brian Bech Nielsen overhovedet ville fuldføre sin kontrakt. Det var den såkaldte oksekødsskandale, som var tæt på at koste ham jobbet. I forbindelse med sagen havde dagbladet Information søgt om aktindsigt i en række dokumenter, men i strid med reglerne ventede AU med at besvare anmodningen, til efter universitetets egen redegørelse var blevet offentliggjort. Det er i strid med loven, og tilmed dækkede AU efterfølgende over beslutningen i to udtalelser til Uddannelses- og Forskningsstyrelsen.

Brian Bech Nielsen måtte erkende, at han havde været med til at træffe beslutningen, men han fastholdt, at han ikke var vidende om, at det var ulovligt at tilbageholde dokumenterne. Han tilbød at fratræde, hvilket bestyrelsen afviste.

Brian Bech Nielsen udtrykker stor glæde over, at bestyrelsen har besluttet at udpege ham som rektor i en ny periode.

”Vi har i universitetsledelsen igangsat en række strategiske satsninger for universitetet frem til 2025, og dem ser jeg meget frem til, at vi realiserer i de kommende år”, siger Brian Bech Nielsen, der de kommende måneder vil besøge fakulteter, institutter og andre enheder for at diskutere universitetets udfordringer og muligheder med medarbejdere og studerende.

KU-professor modtager Dronningens Videnskabspris

Foto: Lars Svaneager/
Videnskabsnet.dk

Peter Lodahl, der er professor i kvantefysik og kvanteteknologi ved Niels Bohr Institutet på Københavns Universitet og

centerleder ved Danmarks Grundforskningsfonds Center for Hybrid Quantum Networks, modtager i år Dronning Margrethe II's Videnskabspris for sin banebrydende grundforskning inden for den eksperimentelle kvanteoptik.

Det er 7. gang, at H.M. Dronningen overrækker sin videnskabspris, som er stiftet af Videnskabsnet Selskab, ved en ceremoni i selskabets lokaler den 11. maj.

”Peter Lodahls forskningsgruppe har leveret mange fremragende resultater, det seneste en deterministisk en-foton-lyskilde, som kan implementere en kvantealgoritme, der ikke kan løses af selv de største af nutidens supercomputere. Og så har Peter Lodahl i øvrigt været med til at bygge broer og bane vej for et stort antal andre talenter som vejleder og mentor.

Det er helt utroligt, når man tænker på, at hans forskningsgruppe påbegyndte et helt nyt forskningsområde i Danmark for bare 17 år siden.

Derfor er Peter Lodahl en meget værdig modtager af Dronning Margrethe II's Videnskabspris”, udtaler Marie Louise Nosch, der som præsident for Videnskabsnet Selskab har været med til at udpege Peter Lodahl som prismodtager.

Selv er prismodtageren enormt beæret over tildelingen, men understreger, at den eksperimentelle kvantefysik bygger på teamwork:

”Det er en kæmpe ære og glæde at modtage Dronning Margrethe II's Videnskabspris. Jeg opfatter det som en fantastisk anerkendelse af alle de dybt dedikerede, talentfulde og originale studerende, forskere og kolleger, som jeg har haft fornøjelsen af at udforske kvantefysikken sammen med”, udtaler Peter Lodahl.

14 danske topforskere modtager 207 mio. kr. fra Det Europæiske Forskningsråd

Det Europæiske Forskningsråd har bevilget samlet 207 millioner kroner til fri og excellent forskning til 14 erfarne danske forskere. Otte af modtagerne er

kvinder.

De 14 bevillingsmodtagere fordeler sig med fire på Københavns Universitet (KU), fire på Danmarks Tekniske Universitet (DTU), to på Syddansk Universitet (SDU), en på Aarhus Universitet (AU), en på Aalborg Universitet (AAU), en på IT-Universitetet (ITU) og en delt mellem Region Hovedstaden og Danmarks Tekniske Universitet.

Tre bevillinger er inden for feltet ”Fysisk videnskab og ingeniørvidenskab”, tre bevillinger inden for ”Life science” og otte bevillinger inden for ”Samfundsvidenskab og humaniora”.

Det Europæiske Forskningsråd (ERC) har evalueret i alt 2.653 ansøgninger til denne runde af de såkaldte Consolidator Grants. Af dem har

313 topforskere, hvilket svarer til ca. 12 %, været succesfulde med deres ansøgning og modtager nu et ERC Consolidator Grant. Samlet set uddeler ERC mere end 4,7 milliarder kroner til fri forskning fordelt på 313 forskningsprojekter.

De danske modtagere er:

Københavns Universitet: **Maria Escudero Escribano, Maria Mälksoo, Kamilla Miskowiak, Hannes Schroeder.**

Danmarks Tekniske Universitet: **Sine Reker Hadrup, Søren Stobbe, Daniela Pigosso, Sonja Hausteijn, Tim Dyrby** (er tillige tilknyttet Region Hovedstaden).

Syddansk Universitet: **Amelia-Elena Rotaru, Annette Baudisch.**

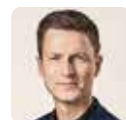
Aarhus Universitet: **Kristian Tylén.**

Aalborg Universitet: **Morten Smedskjær.**

IT-Universitetet: **Steffen Dalsgaard.**

ERC's bevillingstype Consolidator Grants er målrettet topforskere med 7-12 års forskningserfaring efter deres ph.d. Bevillingerne er på op til ca. 15 millioner kroner og løber i en femårig periode, hvor de giver forskerne mulighed for at bygge et team op og skabe tid og frihed til at forfølge deres banebrydende idéer.

Nyt Nato-center for kvanteteknologi placeres på KU og DTU

NATO har besluttet at placere et kvanteteknologisk center i Danmark. Centeret forankres på Niels Bohr Institutet på KU med bidrag fra DTU, AU og Danmarks Nationale Metrologiinstitut.

Uddannelses- og forskningsminister **Jesper Petersen** udtaler: ”Det er en kæmpe bedrift, at Niels Bohr Institutet sammen med stærke partnere skal huse et NATO-center for kvanteteknologi. Danmark kan tilbyde nogle af verdens førende forskningsmiljøer på området. Det kan vi godt være stolte af. Og det bliver de danske forskningsmiljøer i den grad anerkendt for med NATO's udvælgelse. Kvanteteknologien vil skabe enorme forandringer. Med et NATO-center bliver Danmark centralt for vores fælles sikkerhedspolitiske indsats på området. Og vi vil tiltrække nogle af verdens førende forskere og virksomheder. Det vil regeringen bakke op om med en ny strategi for kvanteforskning, som forventes lanceret til efteråret”.

Det danske center skal bestå af to elementer:

1. En accelerator (inkubator), der er et uddannelses- og mentorforløb typisk over 12-18 mdr. Forløbet skal gøre virksomhedernes nye teknologiske løsninger modne til det kommercielle marked. Der kan bl.a. blive afholdt workshops om forretningsudvikling og rådgivet om patentforhold, markedsudvikling osv.
2. Et testcenter og en fabrikkationsenhed, der består af fysiske laboratorier og testfaciliteter, hvor nye innovative idéer kan udvikles og testes. Det kan eksempelvis være udvikling og test af fysiske komponenter til kvantsensorer, kvantekrypteringsenheder eller kvantecomputere.

Danmarks bud på et NATO-kvantecenter blev udarbejdet af myndigheder, erhvervslivet og forskningsinstitutioner og blev støttet af

forsvarsministeren, uddannelses- og forskningsministeren, udenrigsministeren og erhvervsministeren.

Danmarks største arkæologipris til AU-forsker

Den største pris inden for arkæologi i Danmark, den prestigefyldte Erik Westerby-prisen, går i år til **Else Roesdahl**, professor emeritus ved Aarhus

Universitet. Hun modtager hovedprisen på 100.000 kroner som anerkendelse for sin livslange indsats inden for forskning og formidling af især vikingetid og dansk middelalderarkæologi i bredere forstand.

Else Roesdahl har skrevet speciale om vikingeborgen Fyrkat ved Hobro, som hun selv har været med til at undersøge. Siden 1996 har hun været professor på Aarhus Universitet med speciale i vikingetid, hvilket har resulteret i mange publikationer, herunder bøgerne "Danmarks vikingetid" og "Vikingerne verden", der begge er udkommet i flere oplag og oversat til flere sprog. Else Roesdahl blev i 2007 ridder af Dannebrogordenen af 1. grad.

Erik Westerby-Fondet er oprettet til minde om Erik Westerby (1901-1981), der ydede en banebrydende indsats ved udforskningen af den ældre stenalder lev i Danmark. Fondet har uddelt Erik Westerby-prisen næsten hvert år siden 1983.

Nationalmuseets seniorforsker Mads Dengsø Jessen modtager samtidig et rejse- og forskningslegat på 50.000 kroner for sit banebrydende arbejde med projekter om Jelling, Tissø og Gudme samt sit forskningsprojekt om klimatiske kriser i jernalderens Danmark.

Mads Dengsø Jessen har som udgravningsleder i 2009-2011 været med til at finde det nye palisadeanlæg i Jelling, der dokumenterer en større geografisk udbredelse af Jellingmonumentet. De seneste år har han forsket i førkristne kultpladser og i sammenhængen mellem landbrugets udvikling og klimatiske kriser i jernalderens Danmark.

Prisen overrækkes den 12. maj i Nationalmuseets Festsal af Rane Willerslev, der er formand for Erik Westerby-Fondet og direktør for Nationalmuseet.

AAU-projekt vil udvikle nye onlinelæringsmetoder til musikundervisning

Syv AAU-forskere vil som led i et nyt forskningsprojekt i samarbejde med undervisere fra Det Jyske Musikkonservatorium og Aalborg Kulturskole

undersøge, hvordan onlineteknologi og nye pædagogiske metoder kan gøre musikundervisning mere vedkommende og relevant for børn og unge.

Forskningsprojektet er støttet med 1.800.000 kr. af Det Obelske Familiefond, 1.000.000 kr. af Augustinus Fonden, 800.000 kr. af Aage og

Johanne Louis-Hansens Fond og 100.000 kr. af William Demant Fonden.

Professor **Rikke Ørngreen** fra Institut for Kultur og Læring er forskningsleder på projektet, der gennemføres med udgangspunkt i konkrete undervisningsforløb på forskellige niveauer, og i alt 200 musikelever og -studerende inddrages undervejs i projektperioden, som løber frem til maj 2024. Og det er faktisk helt nye stier, der nu betrædes. Hidtil har der kun været gennemført få studier af teknologiunderstøttet musikundervisning, og især asynkron digital musikundervisning, som er videobaseret undervisning uden samtidig fysisk møde mellem elev og underviser, er et relativt uudforsket område.

Seks forskere fra Institut for Kultur og Læring og en forsker fra Institut for Kommunikation og Psykologi på AAU samt 15 undervisere fra Det Jyske Musikkonservatorium og Aalborg Kulturskole deltager i projektet.

SDU-projekt vil identificere troværdig journalistik

Et hold forskere fra SDU's Digital Democracy Centre har sat sig for at udvikle teknologier, der gør det muligt at identificere

troværdig journalistik på sociale medier ved at markere, om en nyhedshistorie eller dele af historien er verificeret og journalistisk bearbejdet.

Professor **Claes de Vreese** står i spidsen for det nye projekt, der er støttet af TrygFonden, og som har en ambition om at styrke tilliden til både journalistiske kilder og information på digitale medier i det hele taget.

Han er leder af Digital Democracy Centre på SDU, hvor hun forsker i politisk kommunikation, kunstig intelligens, data og demokrati og er en af verdens førende forskere på feltet.

"Vi vil skabe et system, der kan identificere, at indholdet er troværdigt og er blevet verificeret af organisationen bag. Der vil så være et visuelt kendetegn på en historie, der er blevet bragt i sit fulde omfang, lidt som vi kender det fra varemærkninger som Ø-mærket eller aldersmærker på film", udtaler Claes de Vreese.

Forskerne kigger på en metode til at verificere citater, så en kilde, der udtaler sig til medierne, får mulighed for at skrive under på, at det her er noget, vedkommende har sagt.

Forskningsprojektet er netop skudt i gang og løber over 3 år. Det er støttet af TrygFonden med 2,3 mio. kroner.

Ud over Claes de Vreese er Simon Erfurth, David Nicolas Hopmann, Joan Boyar, Kim Skak Larsen, Johanna Eggert og Marília Gehrke – der alle er tilknyttet Digital Democracy Centre – også med i projektet.

AU søger ny bestyrelsesformand

Aarhus Universitet skal have ny bestyrelsesformand, da **Connie Hedegaard** skal fratænde den 30. november 2022, hvor hun har siddet i to perioder på otte år i

alt og derfor ifølge AU's vedtægter ikke kan udpeges for endnu en periode.

Den nye formand (m/k) skal være med til at tegne universitetets profil og lede bestyrelsen i arbejdet med universitetets strategi 2025 og implementeringen af den strategiske rammekontrakt med Uddannelses- og Forskningsministeriet. Endvidere leder formanden bestyrelsens arbejde med at sikre en fortsat sund økonomi på universitetet og realisering af de omfattende planer for udvikling af universitetets campus.

Ifølge AU's hjemmeside søger man en person med væsentlig indsigt i samfundsforhold og universiteternes betydning for samfundet. Af andre kompetencer nævnes:

Stærkt netværk og nylig erfaring med samarbejde med politiske beslutningstagere og embedsmænd.

Solid erfaring med strategisk ledelse af en stor virksomhed eller organisation.

Gennemslagskraft, stærke formidlingsevner og betydelig legitimitet både internt og eksternt.

Indsigt i universitetets kerneopgaver, herunder samarbejde med eksterne parter, og respekt for universitetets tradition for forskningsfrihed, autonomi og medinddragelse.

KU henter flest forskningsstipendier fra EU

Københavns Universitet har i den seneste uddelingsrunde hentet flest forskningsstipendier via det såkaldte Postdoctoral

Fellowships-program under Marie Skłodowska-Curie Actions i Horizon Europe.

KU har fået 42 bevillinger, og nummer to og tre på listen modtager henholdsvis 35 og 30 bevillinger. KU har også ved tidligere uddelingsrunder ligget som nummer et i forhold til antal modtagne bevillinger.

De dygtige udenlandske forskere kan med et individuelt forskningsstipendie arbejde hos en dansk værtsorganisation i typisk to år, hvor de er med til at skabe ny viden og udvikle forskningsmiljøerne. Det er kun de stærkeste projekter med både en dygtig forsker og et stærkt forskningsmiljø, der kommer i betragtning til finansiering.

I alt 77 forskningsstipendier er gået til de danske universiteter. Aarhus Universitet og Danmarks Tekniske Universitet ligger også blandt topscorerne.

Danmark har en succesrate på ca. 20 %, hvilket vil sige, at hver femte ansøgning bliver imødekommet. Det er et stykke over den gennemsnitlige succesrate, som ligger på ca. 14 %.

Samlet set har Europa-Kommissionen bedømt 8.247 ansøgninger, hvoraf 1.156 har modtaget tilsagn.

De 77 bevillinger giver et samlet dansk hjemtag på lidt over 127 millioner kroner. De danske deltagere får således 7,14 % af den samlede uddeling på lige knap 1,8 milliarder kroner.

Finsk AU-forsker modtager international pris

Nils Klim-prisen 2022 er blevet tildelt AU-forskeren **Elisa Katariina Uusimäki** for hendes "fremragende forskning i jødedommens litterære og kulturelle historie i antikken".

"I sin omfattende forskning bevæger hun sig trygt mellem Dødehavsrullerne, tidlige jødiske skrifter og hellenistisk filosofi, der kombinerer den indsigt, der kommer fra disse forskellige kilder, på en meget original måde", lyder det fra Åstråður Eysteinnsson, der er forperson i Nils Klim-komiteen.

Elisa Katariina Uusimäki kommer fra Finland, og hun er lektor ved Institut for Kultur og Samfund på Aarhus Universitet. Hun er også primær forsker på projektet "En intersektionel analyse af gamle jødiske rejsefortællinger" finansieret af Det Europæiske Forskningsråd (2021-26).

Nils Klim-prisen er opkaldt efter Ludvig Holbergs værk "Niels Klims underjordiske Rejse". Prisen går til en forsker, yngre end 35 år fra et nordisk land, der har udført enestående forskning inden for humaniora, samfundsvidenskab, jura eller teologi.

Prisen bliver uddelt årligt som en del af den norske Holberg-priserne. Holberg-prisen blev stiftet i 2003 af det norske Stortinget. Første gang, prisen blev uddelt, var i 2004.

Flere danske forskere har modtaget Nils Klim-prisen. Senest i 2020 ved KU-ektor Frederik Poulsen.

RUC-professor modtager ridderkors

Professor ved Roskilde Universitet **Lars Hulgård** har modtaget Dannebrogordenen for sin forskning inden for forskningsområderne social innovation, socialt entreprenørskab og solidaritetsøkonomi.

Dannebrogordenen tildeles danskere og udlændinge for fortjenstfuld civil embedsgering.

Lars Hulgård blev ansat som undervisningsassistent på Roskilde Universitet i 1990 og blev udnævnt til professor i 2007, hvor han også grundlagde Center for Entreprenørskab.

Internationalt har Lars Hulgård været præsident for EMES International Research Network.

KU-professor modtager verdens største hjernepris

Lundbeckfondens The Brain Prize er den største inden for hjerneforskning i verden, og i år er en dansk forsker blandt de tre forskere, der modtager de ti millioner kroner til deling.

Modtagerne er KU-professor **Ole Kiehn**, professor **Silvia Arber**, Biozentrum, University of Basel, og Friedrich Miescher Institute, og **Martyn Goulding** fra Salk Institute for Biological Sciences.

I pressemeddelelsen fra Lundbeckfonden lyder det, at de tre forskere får prisen for "i individuelle eksperimenter og i samarbejdsprojekter at have identificeret specifikke enkeltnerveceller og hele netværk i hjernen og rygmarven, som styrer bevægelse hos mennesket. Deres opdagelser peger også frem mod helt nye behandlinger mod en række hjernerelaterede sygdomme, som forårsager bevægelsesproblemer".

Lundbeckfonden oplyser, at prismodtagerens forskning kan føre til "store medicinske gennembrud inden for invaliderende og livstruende neuroudviklings sygdomme og skader på nervesystemet som Parkinsons, ALS og rygmarvsskader".

Prisen er personlig, hvilket betyder, at vinderne er helt fri til at forvalte midlerne både privat og professionelt.

Prisen blev første gang uddelt i 2011. Siden har 41 forskere fra ni forskellige lande modtaget prisen. I 2021 blev prisen for første gang tildelt en dansker, da Jes Olesen, professor i klinisk neurologi ved Rigshospitalet, modtog prisen sammen med tre andre migræneforskere.

Ny professor i brugerperspektiver på SDU

Sygeplejerske, cand.cur., ph.d. **Birgitte Nørgaard** er blevet udnævnt til professor ved Institut for Sundhedstjenesteforskning på SDU.

Gennem de seneste år har der været et stigende fokus på brugerinddragelse i sundhedsvæsenet, og området er kommet mere og mere i fokus i forskningen; eksempelvis i hvordan brugerne bedst inddrages, betydningen og effekten af brugerinddragelse, og hvordan brugernes perspektiver integreres i beslutninger og i organiseringen af sundhedsvæsenet.

Birgitte Nørgaards professorat skal koncentreres om forskning i dette samt udvikling af metoder og indsatser, der kan styrke brugerinddragelse og integration af brugernes perspektiver i sundhedsvæsenet.

Birgitte Nørgaard blev i 20013 ansat på SDU, først som konsulent, fra 2015 som lektor og fra 2018 som forskningsleder for Enheden for Brugerperspektiver. I 2020 blev den ergoterapeutiske forskningsgruppe integreret i enheden, som skiftede navn til Brugerperspektiver og borgernære indsatser.

HUM-forskere fra KU skal hjælpe ofre for vold

Lektor **Thomas Brudholm** fra Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier (ToRS) på KU har fået 5,8 mio. kr. fra Velux Fonden til et forskningsprojekt,

hvor forskere med baggrund i filosofi, antropologi, religionsvidenskab og psykologi skal samarbejde med praktikerne fra bl.a. krisecentre og offerrådgivning. Målet er at integrere etiske perspektiver i hjælpen til mennesker, der har været eller vedvarende er udsat for vold.

Forskerne skal sammen med praktikerne levere ny viden om, hvordan folk forholder sig til svære moralske spørgsmål, der kan trænge sig på også længe efter udsættelsen for alvorlige krænkelser: Hvordan kan man forene det, man har oplevet, med det, man før troede på, eller den, man troede, man var? Er det rigtigt, når folk siger, at tilgivelse er den eneste vej frem? Gælder det om at komme fri af vrede og skam, eller kan sådanne følelser rumme en moralsk værdi?

Projektet gennemføres i et samarbejde mellem Dansk Kvindesamfunds Krisecentre, Rehabiliteringsklinikken på Dansk Institut mod Tortur, Offerrådgivningen i Danmark og forskere fra KU og University of Edinburgh.

Nyt fælles center skal forske i fremtidens fødevarer

Alle otte universiteter i Danmark har oprettet et nyt forskningscenter, der skal skabe tværfagligt samarbejde mellem forskere i Danmark og internationale

partnere. Det nye center START – Centre for Sustainable AgRifood systems – kommer til at spille en central rolle i udviklingen af fremtidens løsninger til grøn omstilling inden for landbrugs- og fødevarer systemer.

START-sekretariatet har base på Aarhus Universitet, der ledes af en styregruppe med repræsentanter fra alle de stiftende universiteter. Formandskabet for styregruppen bag START vil skifte hvert halve år mellem de otte universiteter, som er Danmark Tekniske Universitet (DTU), Københavns Universitet (KU), Aarhus Universitet (AU), IT-Universitetet i København (ITU), Copenhagen Business School (CBS), Aalborg Universitet (AAU), Syddansk Universitet (SDU) og Roskilde Universitet (RUC).

"Det er ganske unikt, at alle danske universiteter er gået sammen for at danne en stærk fælles front på tværfagligt niveau. Agendaen inden for landbrug og fremtidens fødevarer har meget høj prioritet for dansk forskning, og de udfordringer, som vores verden står over for, kræver handling for at skabe en mere bæredygtig udvikling, især inden for landbrugs- og fødevarer systemer", udtaler **Christine Nellemann** fra DTU, som er siddende formand for styregruppen bag centret START.

START blev officielt lanceret på et "Kickoff"-seminar den 21. marts 2022, hvor 70 forskere på tværs af universiteter og discipliner havde mulighed for at møde hinanden med henblik på at indlede samarbejder.

Ny direktør for Campus Service på DTU

Anders B. Møller er blevet udnævnt til ny campusdirektør på DTU efter tre måneder som konstitueret direktør. Han kommer fra en stilling som

driftschef i DTU Campus Service (CAS), hvor han siden 2012 har stået for opførelsen og idriftsættelsen af mange nye bygninger sammen med CAS' øvrige ledelse. Derudover har han stået i spidsen for væsentlige opgaver som fx at

dekommissionere Lindholm, hvor DTU Veterinærinstituttet tidligere forskede i smitsomme sygdomme hos dyr, og for at flytte DTU Veterinærinstituttets aktiviteter fra Frederiksberg til DTU's Campus Lyngby.

De seneste mange år har Anders B. Møller arbejdet med at fremme bæredygtighed på tværs af DTU's campusser. Det har bl.a. resulteret i 50 pct. reduktion af CO₂-emissioner over de sidste ti år. Internationalt har Anders B. Møller siden 2013 deltaget i bæredygtighedsnetværket International Sustainable Campus Network (ISCN), hvor universiteter fra hele verden arbejder med at fremme bæredygtighed på deres campusser.

Også digitalisering ligger hans hjerte nært. Ifølge Anders B. Møller er den digitale dagsorden helt afgørende for, at CAS kan bearbejde og udnytte data, der dokumenterer brugen af bygninger, og på den måde skabe værdifuld viden, der kan bruges til at optimere DTU's bygninger og arealer. Det gælder både nye og gamle bygninger.

Professor vinder formidlingspris på KU-fakultet

Professor **Dennis Sandris Nielsen** har vundet årets formidlingspris på fakultetet SCIENCE på Københavns Universitet for sin vilje og evne

til at formidle sin forskning om de store samfundsperspektiver i bakterier, virus og svampe til såvel husmoderforeninger som skoleelever og journalister.

Med æren følger 25.000 kroner til den 45-årige professor ved Institut for Fødevarervidenskab.

Dennis Sandris Nielsen tror på, at svarene på nogle af tidens største samfundsudfordringer skal findes i bakterier, virusser og skimmelsvampe. Han vil skabe reelle alternativer til kød ved at fermentere plantebaserede fødevarer med mikrober og bruge bakteriedræbende virusser i vores tarmflora til at bekæmpe sygdomme.

SCIENCE's Formidlingspris gives hvert år til en ansat på fakultetet, der har ydet en ekstraordinær indsats på det formidlingsmæssige område.

Ung RUC-historiker vinder talentpris

Gry Jexen, der er uddannet historiker fra Roskilde Universitet, har vundet Artbeat-talentprisen 2022.

Artbeat Prisen gives til en "person, en organisation eller et projekt, som inden for det seneste år har udvist et særligt stort talent inden for kulturformidling og som følge heraf er på vej til at indtage en markant position i det danske kulturliv".

Juryens begrundelse lød:

"Med Instagram-profilen "Kvinde kend din historie" og bogen af samme navn skuer Gry Jexen selvfølgelig bagud over historien i sin formidling – men hun har demonstreret en imponerende fremsynethed i sin måde at formidle på. Med sin store fortælleglæde og eminente sans for vinkling har Gry Jexen skabt et eksempelprojekt for nutidig og relevant historieformidling".

Artbeat Prisen bliver uddelt af Have Kommunikation og Spar Nord Fonden. Vinderne bliver fundet af en 12 personer stor jury.

Videnskabernes Selskab har fundet ny sekretariatschef

Den 1. juni får Videnskabernes Selskab ny sekretariatschef. Valget er faldet på **Karin Kjær Madsen**, som kommer fra en tilsvarende stilling hos DFIR, Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd.

Hun er uddannet cand.scient.pol. fra Københavns Universitet i 1995, og med sig har hun mere end 20 års erfaring på det forskningspolitiske område, herunder fra Forskningsministeriet.

I Videnskabernes Selskab ser man frem til at få glæde af Karin Kjær Madsens mange kompetencer i driften af sekretariatet.

"Ud over at være en dygtig leder besidder Karin Kjær Madsen en stor forskningspolitisk viden og ikke mindst et enestående kendskab til rammevilkårene for de danske universiteter – bl.a. fra sin tidligere stilling som leder af sekretariatet for Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd", udtaler Videnskabernes Selskabs præsident, Marie Louise Nosch, og generalsekretær, Thomas Sinkjær.

Mindeord over Niels Keiding, dansk biostatistik grand old man

Det er svært at overdrive, hvor stor indflydelse Niels har haft på teoretisk og anvendt statistik i Danmark – og på alle de mennesker, han har mødt, vejledt eller oplyst ved frokostbordet.

Efter lang tids sygdom gik Niels Keiding (født 1944) bort den 3. marts 2022, og dansk biostatistisk forskning har måttet sige farvel til deres grand old man. Det er svært at overdrive, hvor stor indflydelse Niels har haft på teoretisk og anvendt statistik i Danmark. Både ved at starte stærke statistiske miljøer med høje faglige ambitioner og indirekte på andre forskningsmiljøer gennem det utal af samarbejder, Niels har været en del af gennem årene.

Niels blev fra en ung alder inspireret af sin fars arbejde med insekter, og han så en mulighed for at kombinere sine evner i matematik med at arbejde med biologiske data; han ville være biostatistiker.

I 1968 blev Niels færdiguddannet på den relativt nye studieretning som cand.stat., hvor han skrev speciale hos Anders Hald. Siden blev Niels ansat som adjunkt og senere lektor på Institut for Matematisk Statistik på Københavns Universitet. Gennem sin ansættelse havde Niels konstant fokus på statistiske anvendelser – statistisk metodeudvikling skulle inspireres af problemer i den virkelige verden, så man både kunne udvikle ny teori og analysere data på en bedre måde.

Niels var med til at stifte Dansk Selskab for Teoretisk Statistik i 1971, og han fungerede som sekretær i perioden 1971-1975, hvor han blandt

andet var med til at søsætte tidsskriftet Scandinavian Journal of Statistics i 1974. Niels blev udnævnt som æresmedlem af selskabet i 2015.

I 1978 tog Niels initiativ til at starte Statistisk Forskningsenhed, der oprindeligt fik en femårig bevilling fra forskningsrådene. Forskningsenheden har sidenhen udviklet sig til Biostatistisk Afdeling på Københavns Universitet, der med sine knap 40 medarbejdere er en anerkendt og respekteret biostatistikafdeling både nationalt og internationalt.

Niels blev udnævnt til professor i 1984 og var leder af Biostatistisk Afdeling, indtil tre år før han gik på pension i 2014. Afdelingen er en del af Institut for Folkesundhedsvidenskab, og også på institutniveau har Niels bidraget til ledelsen. Efter pensioneringen havde Niels en emeritusordning med instituttet, og han forblev fagligt aktiv til det sidste.

Internationalt har Niels beklædt en række tillidsposter, blandt andet i International Biometric Society, Bernoulli Society og International Statistical Institute. Niels' forskning spændte bredt fra forgreningsprocesser, overlevelsesanalyse og demografi til adskillige anvendelser inden for medicin og epidemiologi, og det var på Niels' initiativ, at forfattergruppen til bogen "Statistical Models for Counting Processes" (1993) blev samlet. For disse indsatser har Niels modtaget en lang række hædersbevisninger. Blandt andet modtog han i 2001 The Marvin Zelen Leadership Award, og i 2005 blev han udnævnt til æresdoktor ved Universitetet i Bordeaux, Frankrig.

Niels efterlader to børn og fem børnebørn samt sin hustru gennem mere end 25 år, Else. Niels og Else havde i deres otium glæde af at dele deres mange fælles interesser såsom rejser, kunst og fugle. I mange år dyrkede han orienteringsløb, som ifølge Niels har det til fælles med biostatistik, at hvis der er afvigelser mellem kort og terræn, skal man altid følge terrænet. Med andre ord: Hvis modellen ikke passer godt til data, er det modellen, som er gal. Niels var en utroligt vidende person, som gerne ved frokostbordet diskuterede emner som historie, politik, sport og offentligt transport.

Niels' initiativer, hans fremsynethed og faglighed og hans klare idé om biostatistikens rolle har præget statistikfaget og har været inspirationskilde for biostatistiske og statistiske afdelinger i hele landet, og selv om Niels er væk, vil vi alle stadig nyde godt af hans visioner og de skibe, han har sat i søen, i mange år fremover.

Endnu mere vigtigt er det, at Niels' arv ikke kun består af de institutioner, han har været med til at starte. Den består lige så meget i de utallige personer, som Niels har vejledt, og som nu fører de samme traditioner om faglighed og lødighed videre som statistikere i den akademiske verden og i industrien, og som selv vil være med til at præge de kommende generationer af biostatistikere i Danmark.

Skrevet af Per Kragh Andersen, Esben Budtz-Jørgensen og Claus Thorn Ekstrøm. Tidl. kolleger

Har du en navnenhed, som du tænker er relevant, så send den til redaktionen på cbl@dm.dk. Vi kan ikke love, at alle kommer med, og forbeholder os ret til at redigere teksten.

Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

Af Lasse Højsgaard, lah@dm.dk • Illustration: William Ely Hill

Totalt biased forskerlingo

Hvem har tid til ordet “forudfattethed”, når man kan sige “bias”? Det er kort, det er engelsk, det er smart. Men pas på. Uden for universitetet er der stadig mange, som ikke kan kende forskel på bias og et lysbillede.

Nydelig ung dame eller gammel kone? Den gamle historie om “øjnene, der ser” og måske en smule bias hos betragteren.

Som teenageforælder kan man godt blive lidt bekymret for det danske sprogs fremtid, når ens børn har nemmere ved at sige tingene med engelske begreber end på dansk.

Det er imidlertid ikke kun de unge, den er gal med. De kloge – forskerne – kan også have det lidt stramt med at skulle oversætte.

Et begreb, vi tit udsættes for på nærværende publikation, er låneordet bias. Bias er en hyppigt brugt term i forskning, hvor det er en relevant metodisk overvejelse, om der er forhold, der forstyrrer forskningsresultatet. Ydermere er begrebet blevet aktuelt i forbindelse med ligestillingsindsatsen, hvor kønsbias ofte fremhæves som problem, og i

forbindelse med politiske diskussioner om tendentiøs forskning.

Ordet har i den grad taget bo i forskersproget og ikke kun som akademisk indforståethed. Jævnligt hører man formidling om at være “biased” af den ene eller anden grund.

Spørgsmålet er dog, om hr. og fru Danmark, Maren i kæret, Arne og alle de andre er med på biaserne.

“Bias” er så udbredt, at det er med i ordbøger, der kun dækker almensproget, men jeg vil stadig vurdere, at der vil være en del, som ikke forstår ordet. Jeg opfatter det nok stadig som et fagudtryk”, siger seniorforsker Marianne Rathje fra Dansk Sprognævn.

Kort, engelsk og smart

Slår man op på ordnet.dk, finder man “bias” som navneord, men ikke som til-lægsord. Ifølge Marianne Rathje er til-lægsordet “biased” dog med i ordbogen “Nye ord i dansk” siden 2020 og således helt korrekt at bruge.

“Jeg bruger aldrig ordene “bias” eller “biased”. Jeg klarer mig med danske begreber”, tilføjer hun dog.

Og hvad er så det? Ordbøgerne kommer op med ord som “forudindtagethed”, “skævhed”, “fordom” og “slagside”. Det samme gør lektor Henrik Gottlieb fra KU, der i efteråret forsvarede sin doktorafhandling om engelske låneord i dansk.

“Jeg oplever, at ordet omfatter to begreber: en “forudfattethed” eller “forudindtagethed”, som kan resultere i en “slagside”. Så det vil man med fordel kunne bruge. Den eneste oplagte danske konkurrent til, at noget er “biased”, er nok det mindre præcise “skævt”, siger Henrik Gottlieb.

Han forudser dog ikke, at “bias”-feberen vil slippe de danske forskere foreløbig.

“Ordet er nærmest blevet skamredet i de senere år, men det peger jo på noget væsentligt, ikke mindst i politisk og videnskabelig sammenhæng. Og så er “bias” dejlig kort, og engelsk er jo stadig smart – så jeg tror, ordet fortsat vil være populært hos mange”. ■